

D. BENEDICTI
ÆGIDIJ
J. C. LUSITANI
TRACTATUS TRIPLEX

PRIMUS.

AD TEXT. IN LEGE SI NON NUPSERIT
100. ff. de Cond. & Demonstr.

SECUNDUS.

DE DIRECTORIO ADVOCATORUM, ET DE
Privilegijs eorum.

TERTIUS.

DE IURE, ET PRIVILEGIIS HONESTATIS.

IN QUIBUS DEFICILIORES, ET USU FREQUENTIORES
quæstiones explicantur omnibus tam in scholis, quam in foro
versantibus admodum utiles, & necessarij.

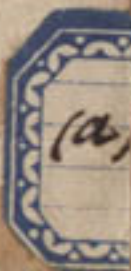
EDITIO NOVISSIMA A MENDIS MULTIS QUIBUS
prior scatebat expurgata.

CONIMBRICÆ:

SUPERIORUM GRATIA

Apud JOSEPHUM FERREYRA
Universitatis, & S. Officij Typograph.

Anno M.DC.LXXXVIII.

D BENEDICTI
A G I D I J
I C LUSITANI
TRAC TATVS TRIPLEX

P R I M U S

AD TEXT. IN LEGE SI NON NOUERIT
Ad text. in lege si non noverit. ff. de Cond. & Demonstr.

S E C U N D U S

OR DIRECTORIO ADVOCATORUM, ET DE
Or directorio advocatorum. Privilegi. canon.

T E R T I U S

DE IURE, ET PRACTICIS HONORARIIS
IN QVIBUS DEFICIENTIORS, ET USU FREQUENTIORS
in quibus deficientiores, et usu frequentiores. quæstiones explicantur omnibus casibus in scholis, parum in foro. verisimilibus admodum utiles, & necessar.
DIGNO NOTISSIMA A MENDIS MOLLIS BOLBO
Digno notissima a mendis mollis bolbo. priv. Jurebor expurgata.

C O N I M M E R I C A

JOSEPHUM TERRERA
Universitatis & S. Officij Typographi
Anno MDC LXXXVIII

L. Str
L. T
L. Si
num
L. 1. §
1. pa

L. Titi
& de
L. Titi
diti
L. quib
& de
L. Libe
gat. i
L. Sibil
L. Eas
trat.
L. Titic
ted an
Hem §.
L. Hze
mon
mili p
L. Mul
mon
L. Titic
demo
25 ve
L. Hoc
mon
verfic
L. Cum
ff. de c
L. Cum
1. par

INDEX LOCORUM

JVRIS, QVÆ IN HAC RELECTIONE E X P L I C A N T U R.

Ex Digesto Veteri.

- L. Item quia. §. 1. ff. de pact. 2. part. numer. 18.
- L. Promittendo ff. de jure dot. 2. part. numer. 18.
- L. Stipulationum ff. de jure dot. ibidem.
- L. Tali facta eod. titul. ibidem.
- L. Si ego in princip. ff. de jure dot. 2. part. numer. 19.
- L. 1. §. interdum. ff. de usufruct. accrescendo 1. part. numer. 29. versicul. nunc ergo.

Ex Infortiato.

- L. Titio centum in princip. ff. de conditionib. & demonstrat. 2. part. numer. 14. & 22.
- L. Titio centum. §. Titio genero. ff. de condition. & demonstrat. 2. part. numer. 20.
- L. quibus diebus. §. Termilius. ff. de condit. & demonstrat. 2. part. numer. 30.
- L. Liberto. §. Lutiis Titius ff. de annuis legat. ibidem.
- L. Si tibi legatum. ff. de legat. 3. p. n. 30.
- L. Eas causas 80. ff. de condition. & demonstrat. 2. part. numer. 31.
- L. Titio centum. §. Titio genero in versicul. sed ante nuptias 2. part. numer. 43. cum seq.
- L. Item §. in versicul. ante nuptias, ibidem n. 46.
- L. Hæres meus 79. §. final. ff. de condit. & demonstrat. 1. part. numer. 35. versic. & mihi probat.
- L. Mulieri, & Titio 74. ff. de condit. & demonstrat. 1. part. numer. 7. & n. 28. 30. 31
- L. Titia si non nupserit, ff. de condition. & demonstrat. 1. part. numer. 17. & numer. 20. & 25. versicul. quibus additur.
- L. Hoc genus legati, ff. de conditionib. & demonstrat. 1. part. numer. 62. & sequenti in versicul. unde Iulianum.
- L. Cum ita legatum versicul. si vero indignus; ff. de condition. & demonstrat. 1. p. nu. 72.
- L. Cum avus, ff. de condition. & demonstrat. 1. part. numer. 54. versicul. quod vero.

Ex Digesto Novo.

- L. 2. §. fin. ff. de donationib. 2. part. numer. 14.
- L. Cum in testamento, ff. de fideicommissar. libertat. 2. part. numer. 30.
- L. Si divortio, ff. de verborum obligat. 2. part. numer. 17.
- L. Si ita stipulatus fuero, §. si tibi nupsero, ff. de verborum obligat. 1. part. numer. 67.
- L. Mævia, ff. de manumiss. testament. 2. part. numer. 33. versicul. unde cautè.

Ex Codice.

- Authent. nisi rogati Cod. ad S. C. Trebel. 2. p. numer. 21.

Ex Authent.

- Authent. de Sanctiss. Episcop. §. sed, & hoc præsentì collat. 9. 2. part. numer. 21. & 1. part. numer. 44. & 45. & numer. 54. versic. sed in quæstione.

Ex Decretalibus.

- Cap. 1. de adulter. 3. part. numer. 9.
- Cap. 1. de eo, qui dux. in matrimonium, quã polluit per adult. ibidem.
- Cap. 2. de adulter. 3. part. numer. 11.

Ex Sac. Concilio Trident.

- S. Concil. Trident. sess. 24. cap. 9. de reform. matrimon. 3. part. numer. 6.

Ex Ord. Regia.

- Ord. lib. 5. titul. 23. §. 3. 3. part. numer. 8.
- Ord. lib. 5. titul. 23. in princip. 3. part. nu. 9.
- Ord. lib. 5. titul. 22. in princip. 3. part. numer. 20. & sequenti.
- Ord. lib. 4. titul. 88. §. 1. 3. part. n. 23. & 25.
- Ord. lib. 1. titul. 87. §. 19. 3. part. numer. 59.
- Ord. lib. 2. titul. 37. in princip. 3. p. numer. 60.
- Ord. lib. 4. titul. 91. §. 2. & fin. 3. part. numer. 62. cum sequentibus.
- Ord. lib. 4. titul. 105. 3. part. numer. 75. cum sequentibus.

INDEX RERVM

NOTABILIVM, QUÆ IN HAC relectione continentur.

- A**NNUS solaris, & bissexti-
lis, qua ratione computetur,
3. part. num. 33.
Annus civilis quomodo cõ-
putetur, 3. part. num. 34.
Arrhas amittit, qui eas dedit
sub conditione, si matrimo-
nio postea non consentiat, 3. part. num. 13.
Arrharum datio valet, non vero pænæ pro-
missio, 3. part. num. 16.
Argumentum de matrimonio carnali ad spiri-
tuale valet. 1. part. num. 53.
Bona minoris illata in domum conductam,
pro pensione domus obligata manent. 3. p.
num. 77.
Bona minoris sunt tacite hypothecata pro res-
titutione dotis, 3. part. num. 77.
Cautione de modo adimplendo interposita, e-
molumentũ legati consequitur legatarius,
secus dicendum in cõtractibus, 2. p. n. 29.
Clerici dicuntur, in minoribus ordinibus cõs-
tituti, 2. part. num. 54.
Clericorum appellatione, monachi continen-
tur in favorabilibus non vero in odiosis, 1.
part. num. 47.
Clericus proximior de familia vocatus ad ca-
pellæ institutionem ille dicitur, qui proximi-
or est in gradu sanguinis cum testatore,
licet in remotiori gradu ordinum sit consti-
tutus, 2. part. num. 55.
Conditio, si non nupserit, è testamento rejici-
tur, 1. part. num. 1.
Conditio, si non nupserit, non valet in dona-
tione causa mortis, ibidem.
Conditio, si non nupserit, è testamento tolli-
tur non testatoris odio, ut turpes conditio-
nes tolluntur, sed Reipub. favore, 1. p. n. 10.
Conditio, si non nupserit, in contractibus ad-
jecta nec vitiat, nec ipsos vitiat. 1. p. n. 11.
Conditio, si liberos non habuerit, diversa est à
conditione, si non nupserit, illa enim turpis
est, præsertim si conjugato sit adscripta, &
ut turpis è testamento rejicitur testatoris o-
dio, 1. part. num. 12.
Conditio, si non nupserit, injuncta viduis, ho-
die authent. jure valet, 1. part. num. 13.
Conditio, si liberos non habuerit, nec viduis
adscripta valet hodie, sed semper rejicitur
ut turpis, 1. part. num. 13.
Conditio, si non nupserit injuncta viduæ, sine
à marito, sive ab alio ex tacita illius volunta-
te defecisse intelligitur, commissio stupro
1. part. num. 14.
Conditio, si liberos non habuerit, viduæ inju-
cta non facit amitti legatum, commissio stu-
pro, 1. part. num. 15.
Conditio, si non nupserit, pro impleta habetur
beneficio legis muliere nubente, 1. part. n. 33.
Conditio, si mulier non nupserit, valet in lega-
to alteri relicto dummodo mulier in condi-
tione posita legatario multum conjuncta
non sit, & qualiter hoc accipiendum sit, do-
claratur, 1. part. num. 34. vers. ex illa au-
tem lege.
Conditio, si caste vixerit, an deficiat, secus
nuptijs? remissive traditur, 1. part. nu. 38.
in fin.
Conditio, si non nupserit, adscripta virginibus
etiam mulieri corruptæ quæ nunquam nu-
psit, non valet hodie, sicut antiquo jure, non
valebat, nec super secundis nuptijs cautio-
nem præstare, necesse est, 1. part. n. 37. &
que ad numer. 39. vers. cum sequenti.
Conditio, si non nupserit, injuncta mulieri nu-
quam nuptæ, de primis tantum nuptijs in-
telligitur, & ad secundas protrahenda non
est, 1. part. n. 40. & sequenti.
Conditio matrimonij impeditiva valet, quibus-
piæ causæ substitutio adjicitur. 1. p. nu. 48.
Conditione legati eveniente, legatario facti
monacho, legatum pertinet ad monasterium
in quo tunc temporis ille commoratur, 1. p.
num. 49.
Conditio, si nupserit, de justis nuptijs intelli-
gitur, & sufficit utriusque contentu casus
facti, ut ante consummationem matrimonij
conditio dicatur impleta, 1. part. num. 55.
Conditio, si monasterium ingressa fuerit, deficit
contracto matrimonio, & si postea ma-
rito mortuo, mulier monasterium ingrediatur
1. part. n. 57. quod intelligitur de matrimo-
nio copula contummato, in num. sequenti.
Conditio, si Titio nupserit, nuptijs cum alio
contractis, statim deficit, d. num. 57.
Conditio apposta in legato relicto Titio, sub
cõditione, si Sempronio non nupserit, valet
1. part.

1. part. num. 59.
 Conditio appositā in legato relicto Titiae sub conditione, si hominibus certae familiae, aut certi generis non nupserit, valida est, 1. part. num. 59.
 Conditio appositā in legato relicto Titiae, si Titio non nupserit, non de primis tantum nuptijs intelligitur, sed etiam de ulterioribus, 1. part. num. 60.
 Conditio appositā in legato relicto Titiae, si Sempronio nupserit, de primis nuptijs intelligitur 1. part. num. 61.
 Conditio negativa potentius negat, quam affirmativa affirmat, ibidem.
 Conditio, si nupserit, an fato, & absque parenti animo impleri possit? 1. part. num. 62.
 Conditio, si Titio non nupserit, non solum morte Titij, sed etiam morte mulieris adimpletur 1. part. num. 63.
 Conditio, si nupserit Titio, adimpletur intercedente, inter Titium, & mulierem, aliquo indissolubili impedimento 1. part. num. 63. vers. adimpleri etiam.
 Conditio, si Titio non nupserit, non censetur defecta ex eo, quod mulier à Titio carnaliter cognita est 1. part. num. 64.
 Conditio, si non nupserit, generaliter concepta in persona viduae, defecta censetur, si mulier carnaliter cum aliquo se immisceat, non sic si respectu certarum personarum tantum prohibeatur 1. part. num. 64. vers. diversa ratio.
 Conditio, si Titio nupserit, cum quo tamen honeste potest nubere, valet. 1. part. num. 65.
 Conditio, si mihi nupseris, relinquo tibi centum, valida est, 1. part. num. 66.
 Conditio, si Sempronio nupserit, in quo cum conditione, si Sempronio non nupserit, conveniat, & in quo discriminetur 1. part. num. 70. & sequenti.
 Conditio, si Titio nupserit, deficit, muliere cū alio concubendo 1. part. num. 71.
 Conditio, si Titio nupseris, deficit, cōtractis cū alio nuptijs, quanvis jure non subsistat n. 71.
 Conditio, si Titio nupserit, adjecta puellae, an deficiat cōtractis cum alio nuptijs ex patris consensu? 3. part. num. 23. vers. ex quo.
 Conditio, si Titio nupserit, cū quo contrahere non decet, non valet. 1. part. num. 72.
 Conditio de indignis nuptijs, diverso modo in masculo, quam in fæmina intelligenda est 1. part. num. 73.
 Conditio indignarum nuptiarum, non semper masculus parere tenetur 1. part. nu. 73. vers. res tamen hæc.
 Conditio nubendi, appositā inter propinquos consanguinitate, vel affinitate, utrum valeat nec ne? 1. part. num. 74. & sequenti.
 Conditio, si cum consanguineo secundi gradus nubat, utrum valeat nec ne? 1. part. nu. 76.
 Conditio, si Sempronio nupserit, cum testator sciret, mulierem alteri nuptam esse, improba reputatur 1. part. num. 79.
 Conditio, si Sempronio nupserit, an improba reputetur, si testor ignoravit mulierem alteri nuptam esse 1. part. num. 80.
 Conditio turpis, & impossibilis, quam testator honestam, & possibilem reputabat, an vitietur in testamentis 1. part. nu. 81.
 Conditio viduitatis adjecta legato virgini relicto, valet, si restricta sit ad certum tempus, quo elapso, puella commode nubere potest, secundum communem, 3. part. num. 25.
 Conditio, si non nupserit, ad certum tempus restricta, non valet 3. part. num. 26.
 Conditio, si mulier non nupserit, in alterius legato valet, nisi is mulieri sit conjunctus, & qualiter hoc procedat 1. part. nu. 34.
 Conditio, si fuerit clericus, per ingressum monasterij censetur impleta, & limitatur, ut non procedat quando aliud constat de testatoris voluntate 1. part. num. 47.
 Conditio, si fuerit monachus, non impletur in seculari clerico 1. part. num. 46.
 Conditio, si nupserit, an quodocunque impleri possit 1. part. num. 55.
 Conditio, ne puella nubat ante vigesimū quintum ætatis annum sine consensum parentū, valet 3. part. num. 31.
 Consuetudo publica, vel privata cujusque hominis quot actibus inducatur, judicis arbitrio relinquitur 3. part. n. 44. & sequenti.
 Consuetus occidere, vel pejerare, dicitur ille, qui his homicidium commisit, vel bis in judicio falso juravit 3. part. num. 45. ad fin.
 Decisio Lusitana 125. expenditur 1. part. nu. 78. vers. adquem casum.
 Differentia inter modum, & conditionem non nubendi Titio 2. part. num. 2.
 Dispositio legis, vel hominis, qua jubetur, ut aliquis alicui copuletur sub pena exheredationis, vel aliqua alia, non valet 3. p. n. 6.
 Donatio nomine dotis, seu, ut mulier nubat, valet absque eo, quod mulier nubere teneatur 2. part. num. 18.
 Donatio Dotis nomine, quæ alterius, præter ejus, cui donatur, utilitatem respicit, non nisi nuptijs secutis obligat. 2. part. num. 20.
 Dotis legatum, nec ut conditionale, nec ut modale, sed centeri debet 2. part. num. 10.
 Ecclesia justitiæ cultrix, & auctrix est 1. part. num. 54.
 Ecclesiæ appellatione monasterium cōtinetur in ijs, quæ favorabilia sunt 1. part. n. 52.
 Exheredare non potest mater filiam turpiter viven-

I N D E X

- viventem, quæ senio potius, quam erroris, & libidinis suæ tædio respicit. 3. part. n. 43
- Exhæredare potest pater filiam meretricem, licet ipse eodem vitio laboret 3. part. nu. 40.
- Exhæredare potest mater ante actæ vitæ pænitenſ filiam turpiter viventem 3. part. numer. 41.
- Exhæredari non potest filia erroris sui pænitenſ 3. part. num. 42.
- Exhæredare non potest mater filiam, quæ ante vigesimum quintum ætatis annum sine ipsius consensu nupſit, si mater ipsa, bis, sine parentum consensu nupſerit. 3. part. n. 46.
- Exhæredari nō potest filia à matre ex eo, quia sine ipsius consensu, ante 25. ætatis annum nupſit, si tamen de patris consensu matrimonium contraxit 3. part. num. 48.
- Exhæredari non potest filia, quæ ante 25. annum in consultis parentibus viro digno nupſit, cum tamen parentes ipsi peregre abessent. 3. part. num. 50.
- Exhæredari non potest filia, quæ ante 25. annum viro digno nupſit sine patris licentia, si tamen patrem requisivit, & ipse noluit assentire 3. part. num. 53.
- Exhæredari non potest puella si ante 25. annū viro digno nupſit, si eam pater ad nuptias æquè dignas contrahendas cogere intendisset 3. part. num. 56.
- Exhæredari potest puella, quæ ante 25. annū alicui nubere spondit, & postea facta maior, ex vi promissionis, reluctantis parentibus, matrimonium contraxit 3. part. n. 47.
- Exhæredari potest filia à patre ex eo, quia ante 25. annum sine ipsius consensu nupſit licet matris licentia intervenerit 3. part. num. 48.
- Exhæredari potest filia à matre honesta si ante 25. annum sine ipsius consensu nubat, licet de patris licentia contrahat, dummodo tamē pater sit vilis persona, & filiam sibi simili locare intendat 3. part. num. 49.
- Exhæredari potest filia, quæ ante 25. annum indignas elegit nuptias, licet à patre aliæ similiter indignæ ei offerentur 3. p. nu. 57.
- Favore filiorum potius, quam odio parentum secundo nubentium, jubent leges servare bona filijs prioris matrimonij 3. p. n. 64.
- Fictio tantum operatur in casu ficto, quantum veritas in casu vero, & non debet plus operari 1. part. num. 27.
- Fictionis à lege inducendæ causa, æquitas semper est. 1. part. num. 21.
- Filia naturalis incidit in pænam legis prohibētis filiam ante vigesimum quintū ætatis annū sine parentū consensu nubere 3. p. n. 35.
- Honestas non dicitur vidua, quæ habitu, & ornatu, qui honestas viduas non decet, utitur 3. part. num. 8.
- Honestas non dicitur vidua, quæ colloquijs cœtiosis, & conspectu inhonestorum hominum delectatur 3. p. n. 8. verſ. idem esse recor.
- Impossibilis cōditio in testamento scripta pro nulla habetur ultimæ voluntatis favore, & ex conjecturata defuncti voluntate 1. part. num. 22. verſ. sed in impossibili.
- Legata duo uni ab eodem relicta, quando non repetita, sed duplicata censentur, ut utrumque debeatur 1. part. n. 58.
- Legato uno relicto maioris quantitatis sub turpi conditione, & altero minoris quantitatis sub contraria relicto, utrumq̄ debetur legatario, qui contrariam conditionem justā, & honestam implevit 1. p. n. 21. 23. & 24.
- Legato uno relicto sub impossibili conditione, & altero sub contraria eidem relicto, utrumque debetur legatario 1. p. n. 22. & n. 26.
- Legato uno minoris quantitatis relicto sub conditione, si patrem ab hostibus non redemerit, & altero minoris quantitatis sub conditione si redemerit, posterius tantum debetur impleta conditione illius 1. p. num. 21.
- Legato uno maioris quantitatis relicto sub conditione, si monasterium ingreditur, & altero minoris quantitatis sub conditione, si nupſerit, nubente muliere, minus legatum debebit, non vero maius 1. part. nu. 48.
- Legato uno maioris quantitatis puellæ relicto sub conditione, si nupſerit, & altero minoris quantitatis sub conditione, si monasterium ingrediatur, illa monasterium ingrediens minus legatum debebitur 1. part. num. 51. verſ. Sed nihilominus.
- Legatum alicui relictum sub conditione, si monasterium ingrediatur, eveniente conditione, pertinet ad monasterium, & qualiter hoc intelligatur 1. part. num. 49.
- Legatum alicui relictum sub conditione, si monasticam vitam profiteatur, nec pendente conditione renuntiari ab eo potest 1. p. n. 51.
- Legatum alicui relicto sub conditione, si monasterium ingrediatur, valet in minus solenni testamento, & gaudet omnibus privilegijs relictorum ad pias causas 1. part. num. 51.
- Legatum relicto sub conditione alia, quæ monasticæ vitæ professionem non tenet, potest à legatario pendente conditione renuntiari, & tenet renuntiatio, quanvis conditione facta monacho conditio existat, 1. p. n. 51.
- Legatum relicto conjugatæ mulieri, sub conditione, si Sempronio nupſerit, utrum debeatur, 1. p. num. 77. & vide num. 78. ubi videtur traditur resolutio.
- Legatum instar conditionalis, an instar modalis habeatur plurimū interest, 2. p. n. 5.
- Legatum dotis nomine relicto sub conditione est, 2. part. num. 7.

R E R V M.

Legatum relictum mulieri, ut nubat, conditionale est 2. p. num. 8.

Legatum dotis nomine mulieri relictum, seu, ut nubat, modale esse tenent communiter doctores, qui fuerunt ante Bart. 2. p. n. 9.

Legatum relictum Mariæ, dotis, seu nuptiarum nomine, legataria, & Reipub. tantum respicit utilitatem 2. part. num. 12.

Legatum dotis, quando sine animo pietatis à testatore fuit relictum, modum tantum continet impulsivum 2. part. num. 14.

Legatum dotis nomine relictum nullam contrahendi matrimonij obligationem continet 2. part. n. 17.

Legatum dotis nomine relictum, vel pro se maritanda, debetur, etiam si mulier, tempore mortis testatoris nupta jam sit. 2. p. n. 24.

Legatum dotis nomine, seu pro se maritanda pauperi puellæ relictum intuitu pietatis, non debetur, si mulier tempore mortis testatoris nupta jam sit ibidem.

Legatum 200. à patre filia nomine dotis, seu, pro se maritanda relictum, si pater datis tantum 100. filiam maritavit, in 100. residuis tuitinetur 2. part. num. 25.

Legatum dotis nomine relictum, seu, ut nubat, si mulier antequam nubat, moriatur, ad hæredes transmittit 2. part. n. 26.

Legatum solvitur præstita cautione de modo implendo quando ex receptione legati modus adimplendus est, secus si solutio, de sui natura modi implementum non respiciat, 2. part. num. 30. & sequenti.

Legatum dotis nomine relictum, seu, ut mulier nubat, conditionale potius, quam modale judicari debet, 2. part. num. 35.

Legatum relictum Petro in causam dotis Mariæ statim peti potest præstita cautione de legato restituendo, cum Maria nupserit, 2. p. num. 44.

Legatum relictum mulieri nomine dotis, seu, ut nubat, muliere ante nuptias defuncta, hæredes non transmittitur 2. part. n. 45.

Legatum cujus commodum commune est ei, cum quo modus mixtus adimpleri debet, si modus deficiat per casum in alterius persona contingentem, deficit, secus si commodum commune non sit, 2. part. num. 46.

Legatum, cujus commodum commune est, nihil interest sub conditione mixta, aut sub modo mixto relinquatur 2. part. n. 47.

Legatum dotis nomine relictum, sub conditione, si mulier Titio nupserit, si muliere ad nubendum parata, Titius nubere noluerit, statim peti potest, 2. part. num. 48.

Legatum relictum sub modo, ut clericus fiat, vel religionem ingrediatur, instar conditionalis, an instar modalis censeri debeat, quaestionis

est, 2. part. num. 51.

Leges, quæ sunt impedimento nuptijs, non valent 3. part. n. 1.

Legitima filiorum, in vita parentum quasi debita censetur 3. part. num. 4.

Lex, quæ irrogat pœnam exhæredationis filiabus, sine consensu patris nubentibus, utrum valeat nec ne? 3. part. n. 2.

Lex, quæ irrogat pœnam filia, ex eo, quod non consentit nuptijs à patre quaesitis, contra bonos mores est, 3. part. n. 6.

Lex, quæ pœnam imponit filia voluntatem patris non expectanti, usque ad tempus, in quo commode nubere non potest, non valet, 3. part. num. 24.

Libertas in matrimonijs, metu pœnae infringi non debet, 3. part. num. 9.

Littera vera l. Titia, si non nupserit ff. de condit. & demonstrat. 1. part. n. 5.

Matrimonium libere contrahi, publicè interest, 1. part. num. 1.

Matrimonium de jure canonico valet sine consensu parentum in quorum potestate filij nubentes sunt, 3. part. n. 3.

Matrimonium omnimoda libertate gaudere debet, 3. part. num. 3.

Matrimonium cum certa persona contrahi recte prohibetur, 3. part. num. 17.

Matrimonium cum certa persona contrahi non bene prohibetur, si persona nubere prohibita, commode aliunde nubere non potest, 3. p. n. 18.

Matrimonium raptæ, cum raptore hodie secundum jus canonicum validum est, 3. p. n. 18.

Mensis intercalaris quis dicatur, 3. part. n. 33.

Meretrix exhæredare non potest filiam meretricem, 3. part. num. 39.

Modus, ut non nubat, habetur pro impleto, quemadmodum conditio, si non nupserit, 2. part. num. 1.

Modus, & conditio ingrediendi religionem valet, 2. part. n. 1.

Modus, ut nubat, affirmativè, vel negativè conceptus, ad certam personam, certum vè personarum genus relatus valet, 2. part. n. 2.

Modus adjectus ultimæ voluntatis, in solius legatarij utilitatem, nullum gravamen parere potest, 2. part. num. 11.

Modus, ut mulier nubat, à testatore pietatis animo, legato injunctus causam finalem continet, 2. part. n. 13.

Modus, ut nubat, injunctus legato mulieri relicto, Reipub. continet utilitatem, quam tamen testator non considerat, 2. part. n. 15.

Modus, an conditio contineatur in legato, qua ratione ex mente testatoris cognoscatur, 2. part. num. 28.

Modus, & conditio conveniunt in eo, quod sicut ante conditionis implementum agens

I N D E X

- repellitur, ita ante modi implementum, dummodo modus talis sit, qui non desideret moram cum sumptu 2. part. n. 32.
- Modus, & conditio differunt in eo, quod licet conditio habeat moram cum sumptu, tamé ante ipsius conditionis implementum agens repellitur, secus in modo, qui habet moram cum sumptu, 2. part. num. 33.
- Modus, ut clericus fiat, vel, ut religionem ingrediatur finalis est, & adimpleri debet 2. p. num. 50.
- Modus sub quo aliquid relinquitur, ut quis clericus fiat, necessario adimpleri debet, sicut & conditio, ita ut deficiente modo, sive per casum impotentiae, sive voluntatis, deficiat, & relictum 2. part. num. 52.
- Modus, sub quo aliquid relinquitur, ut quis certum ingrediatur monasterium, adimpletur per ingressum alterius monasterij, si Abbas eum recipere nolit, 2. part. num. 53.
- Modus sub quo aliquid relinquitur, ut quis clericus fiat, de clerico sacerdote, secundum voluntatem testatoris intelligi debet, 2. part. num. 54.
- Monachi bona, quae secum detulit in monasterium in quo professus est, an eo, ad aliud alterius ordinis transeunte, maneat penes primum, an transeant cum eo in secundum? 1. p. n. 50.
- Monacho praemortuo, superstitibus parentibus debetur legitima de bonis, quae secum tulit in monasterium, non vero de alijs per eum monasterio adquisitis, 1. p. nu. 50. vers. qua etiam ratione.
- Monasterium, quod ingreditur vocatus sub nuptiarum aut liberorum conditione, admittitur excluso substituto etiam in foro interiori, ex praesumpta testatoris voluntate, contra eam vero non admittitur, 1. p. n. 54.
- Monasterium praefertur substituto in praedicto casu, etiam si nuptiarum conditio ad certam personam dirigatur d. n. 54. vers. an autem.
- Mulier, cui legatum est, ut nubat, si ejus sit conditionis ut aliquo indigeat ad faciendas expensas instanti nuptiarum causae necessarias praestita cautione, aliquid ad praedictas expensas de legato consequi potest. 2. p. n. 40.
- Mulieres pulchrae minori dote indigent, 3. p. num. 10.
- Mulier, quae post quinquagesimum aetatis annum nubit cum filios haberet de tertio tantum bonorum suorum disponere potest, non sic in masculo quinquagenario, 3. p. n. 75.
- Mulier quinquagenaria nubens habens filios non communicat bona cum marito in tertio nec in toto, 3. p. n. 76. & sequenti.
- Mulier praedicta facta vidua, an recuperet administrationem bonorum? 3. part. num. 79. vers. & sequenti.
- Mors civilis tunc comprehenditur sub legibus de morte loquentibus, quando eundem operatur effectum quem mors naturalis operatur, 3. p. n. 69.
- Monasterium an habeatur loco filij? 1. p. n. 49.
- Origo, & principium cujusque rei semper accipi debet, 3. part. num. 15.
- Pater an teneatur servare filijs ex secundo matrimonio bona, quae illi obvenere, ex fine praemortuo de secunda uxore nato? 3. p. n. 64. versicul. quo fit. vers. in fin. cum seq.
- Pater non tenetur servare bona filijs de primo matrimonio natis, si ex consensu ipsorum secundò nupsit, 3. p. num. 65.
- Pater secundo nubens, tunc tenetur servare bona filijs ex primo matrimonio, quando praedefuncto filio successit, secus si per viam adoptionis, aut simili titul. ei bona obveniant 3. part. num. 66.
- Pater tenetur servare filijs ex primo matrimonio bona, quae ei obvenierunt per ingressum religionis filij 3. p. n. 69. vers. in fin. cum sequenti.
- Patrimonium puellae, in Portugalliae regno communiter dos appellari solet, 2. part. num. 23. in fin.
- Paena apposita viro, qui virginem stupravit, quia non duxit, sed quia seduxit, apponitur, 3. part. num. 11.
- Paena amissionis bonorum imposita ei, qui duxerit in uxorem virginem, aut viduam honestam minorem viginti quinque annis, sine consensu ejus, in cujus potestate est, & in cujus domo puella vivit, valida est, 3. part. num. 20.
- Paena conventionalis ad contrahendum matrimonium, sive ab ipsis contrahentibus, sive ab eorum parentibus apposita, non valet, 3. part. num. 12.
- Paena exhaerederationis apposita filiae ex legitima dispositione, quae certae personae, aut certae personis nuplerit, valida erit, 3. part. num. 19.
- Paena legis exhaerederationem imponentis filiae, quae sine voluntate patris, se alicui copulaverit valida est, 3. part. num. 22.
- Paenam exhaerederationis incurrit filia, quae sine matris consensu, ante vigesimum quintum annum nuplerit, cum agitur de successione materna, licet mater eandem causam exhaerederationis commisisset, 3. part. num. 38.
- Princeps secularis, qui sub aliqua paena praecipit subdito suo, ut certam aliquam mulierem in uxorem ducat, anathema ipso facto fit, 3. part. n. 6. versicul. quo fit.
- Privilegia dotis competunt mulieri, ex actione danti sterili, 3. part. num. 27.

R E R V M

Promissio nomine dotis, seu ut nubat, non nisi
 secutis nuptijs obligat 2. part. num. 18.
 Reipub. interest hominibus repleri, & ob hanc
 causam privilegia dotis jure sunt concessa 1.
 part. num. 10. vers. expedit namque.
 Relictum pro passagio terræ Sanctæ non po-
 test statim peti nisi adveniente tempore ge-
 ner. lis passagij 2. part. num. 36.
 Relictum dotis nomine, seu, ut nubat, condi-
 tionale an modale sit, quæstionis est 2. part.
 num. 4.
 Sponsalia de præsentia contracta monasticæ vi-
 ta professionem non impediunt 1. part. n. 56.
 Stipulatio facta facta sub conditione, si mihi
 nupseris, causa recompenlandæ nobilitatis,
 vel ex aliqua justa ratione, & sic causa cog-
 nita valet 1. part. num. 69.
 Substitutus vocatus post mortem gravati sim-
 pliciter absque alia conditione excludit mo-
 nasterium 1. p. n. 54. versicul. ex hoc vero.
 Substitutus vocatus post mortem gravati, sub
 conditione aliqua præter numeratas in auth.
 de Sanctissim. Episcop. §. sed & hoc præsen-
 ti, excludit monasterium 1. part. numer. 54.
 vers. sed & si.
 Testatoris mens potius, quam verborum figu-
 ra attendi debet 2. part. num. 27.
 Testatoris voluntas probatur ex dispositione
 in valida dummodo turpitudinis causa non
 in validetur, ut in turpi conditione 1. part. n.
 23 versic. sed nihilominus.
 Verba testatoris conservandæ honestatis causa
 impropriari solent 1. part. num. 75. versicul.
 quantomagis.

Viduis relinqui potest sub modo non nubendi
 generaliter scripto, quemadmodum, & sub
 conditione non nubendi 2. part. num. 3.
 Virgines, secundum Babilonicam legem quo-
 modo in matrimonium collocabantur 3. p.
 num. 10.
 Viduitas temporalis valet in favorem impube-
 rum liberorum, 3. part. num. 28.
 Virginitatis statutus melior, ac beatior est, quã
 conjugatorum status, conditio tamen, si non
 nupserit, adscripta puellæ, quæ nunquam
 nupsit, hodie non valet, sicut olim valebat, 1.
 part. num. 43 & sequenti.
 Ususfructus duobus relictus, altero repudian-
 te, etiam post acquisitionem, accrebit alteri
 1. part. num. 3.
 Ususfructus maxima, & media capitis diminu-
 tione amittitur de jure novo, olim etiam mi-
 nima capitis diminutione amittebatur 1. p.
 num. 29. circa princip.
 Ususfructus legatum sub conditione relictum
 non perimitur, mediam capitis diminutione
 legatario interim passio, sed maximam tantum
 1. part. num. 29 vers. & movetur.
 Ususfructus formalis infundo hæreditario pe-
 nes heredem esse potest, quando ei, & alteri
 simul ususfructus in eo à testatore relictus
 est expressè vel tacitè 1. part. num. 20.
 Ususfructus mulieri, & Titio relictus, sub con-
 ditione, si mulier non nupserit, nubente
 muliere, penes heredem manet pro parte
 Titij, tanquam pars ususfructus caulalis 1.
 part. num. 30. versicul. manebit itaque.

R E L E C T I O N E M I S T A M S E U C O M M E N T A R I O L A A D L. T I T I Æ, S I N O N N U P S E - rit, ff. de conditionib. & demonstrationib. in tres divisi- mus partes.

Prima relectionis pars pertinet ad ipsius legis intellectum, & ad conditiones, *si non nupserit, ac si nupserit*, tam genericè, quam specificè ad certam alicujus personam relatas.

Secunda est de legato, sub modo, *ut non nubat, & ut nubat*, relicto, & de modo, ad clericatus, seu monachatus statum incitante.

Tertia versatur circa Hispanorum leges, quæ pœnam exhæredationis imponunt filia-
 bus ante vigesimum quintum ætatis annum nubentibus sine consensu parentum, cum
 interpretatione aliquarum legum, & constitutionum, tam juris communis quam regij,
 in materia libertatis matrimonij.

PRIMÆ PARTIS

SUMMARI A.

- M**ovetur difficultas contra tex. in l. Titia, si non nupserit ff. de cōditionibus, & demonstrat. qua parte in eo remittitur cōditio, si non nupserit, contra testatoris voluntatem ejusque communis solutio adducitur.
- 2 Solutio communis impugnatur, & difficultas corroboratur ex l. Mulieri & Titio ff. de condition. & demonstrat. & numer. 3.
 - 4 Movetur difficultas contra tex. d. l. Titia, si non nupserit, qua parte, mulier nubendo, non admittitur ad legatum relictum sub conditione, si nupsisset.
 - 5 Qua sit vera litera text. d. l. Titia si non nupserit, assignatur.
 - 6 Respondetur ad difficultates objectas contra utramque d. legis partem, & num. 7.
 - 8 Duplex objectio adducitur contra responsionem, & num. 9.
 - 10 Condicio, si non nupserit, turpis non est, & diversa ratione, ab illa, qua turpis est, è testamento rejicitur.
 - 11 Traditur, conditionem, si non nupserit, in contractibus, nec vitiari, nec vitare, sed valere, adversus cost. & alios.
 - 12 Traditur, conditionem, qua à liberis procreandis avertit directò, & principaliter, turpem esse, & diversam à conditione, qua avertit à contrahendis nuptijs.
 - 13 Utilis differentia assignatur inter conditionem, si non nupserit, & conditionem, si liberos non habuerit, adscriptam vidua.
 - 14 Condicio, si non nupserit, hodie adjuncta vidua, stupro, quanvis non nubat: secus in conditione, si liberos non habuerit, num. sequenti.
 - 16 Premittitur pro intellectu d. l. Titia, si non nupserit, in specie illius nunquam mulieri viri, que legatum prestari, potuisse, sive nupsisset, sive non nupsisset, ex defuncti voluntate.
 - 17 Vexus assignatur intellectus ad tex. in presenti.
 - 18 Respondetur ad difficultates contra illum antea objectas, & numero 19.
 - 20 Explicatur Papiniani ratio scripta in tex. versicul. Ridiculum est enim.
 - 21 Traditur differentia inter conditionem, si non nupserit, & turpes, & impossibiles conditiones; ad speciem nostri text. & num. 22. & 23.
 - 22 Opponitur contra resolutionem traditam circa turpem conditionem, ejusque contrariam.
 - 25 Respondetur ad objectionem, & tradita resolutio confirmatur.
 - 26 Limitatur resolutio tradita circa turpem conditionem, ejusque contrariam, ut procedat quāda minoris quantitatis legatum relinquitur sub turpi, & maioris sub contraria; nec turque differentia quoad hoc, inter turpem conditionem cum ejus contraria, & impossibilem cum contraria ipsius.
 - 27 Agitur de interpretatione l. mulier, & Titio ff. de conditionibus, & demonstrat.
 - 28 An mortuo Titio, vel statum mutante, in casu d. l. mulieri, & Titio, pars ususfructus qui illi relicta fuerat, accrescat mulieri? questionis resolutio ponitur num. 22.
 - 29 Refertur, & explicatur Costa intellectus ad l. Mulieri, & Titio, tradentis, ibi partem ususfructus Titio relicti mulieri accrescere mortuo, vel maximam capitis diminutionem passo.
 - 30 Contra Cost. & alios contenditur, non esse indistinctè verum, pertinere ad mulierem in specie d. l. mulieri, & Titio, partem ususfructus Titio relictam, illo mortuo, vel maximam capitis diminutionem passo, sed aliquando ad heredem pertinere; ad quod expenditur l. si interdum ff. de usufruct. accrescend.
 - 31 Probat, in specie d. l. mulieri, & Titio, nubentem mulierem post mortem Titij, aut statum illius mutationem, etiam eam partem ususfructus habituram, qua Titio relicta fuerat: & in casu isto accipitur sententia Cost. & aliorum: secus si antea nupsisset, quo casu communis sententia accipitur, & ita ad concordiam utraque reducitur, & num. 22. & 23.
 - 34 Condicio, si mulier non nupserit, valet in legato alteri persone relicto: quod limitatur, ut non procedat in legatario propinquo mulieris, secundum glossam, & doctores.
 - 35 Predicta limitatio declaratur, quando accipienda sit; & pro declaratione expenditur text. in l. haeres meus 79. §. final. ff. de conditionibus, & demonstrationibus.
 - 36 Iure Auth. condicio, si non nupserit, valet in viduis tam masculis quam feminis; & in persona viduae non solum deficit secus nuptijs sed etiam commissio stupro. An autem condicio si caste vixerit, adjuncta vidua, difficiat si nubat, remissivè traditur.

advocati proprium est) criminis excusatione
pretendit ignorantiae eorum obtentu.

12. Sed dicet aliquis: Postulare, seu ad-
vocare (quod idem est) est desiderium suum,
vel amici sui in iure apud eum, qui jurisdic-
tioni praest, exponere, vel alterius desiderio
contradicere, juxta Ulpian. *definitionem scrip-*
tam in l. 1. versicul. Postulare ff. de postuland. &
transcriptam in c. infames in princ. 3. quest. 7.
que ita videtur, quod erga inimicos, advo-
cationis officium non detur; quia illis defini-
tio non competit, in qua amicorum mentio
est, *ibi, vel amici sui, & cetera.* Ex quo obiter no-
tandum erit, quod, etsi iudex compellere pos-
sit advocatum ad suscipiendum pro aliquo pa-
tronicum sub pena privationis fori ipso iure
occurrentia, *juxta l. providendum versicul. si quis*
vero, juncta gloss. ibi C. de postuland. d. c. infames
si quis vero, tamen pro inimico suscipere non
est cogendus, quia non cadit super eum defini-

tio, de qua sup. quod tenet *gloss. in l. 1. §. ini-*
tium, verb. ait prator, in sine ff. de postuland. per
quam ita se in Senatu iudicatum vidisse, tes-
tatur Cabed. *decis. 214. num. 8. part. 1. ubi gloss.*
illam notabilem vocat. Quomodo ergo dici-
mus, quod Dominus Jesus pro inimicis suis
advocati munus peregit? Peregit sane, ac per-
fectissime implicuit. Nec muneris definitio
obstat, quae sic intelligenda est; ut ij, pro qui-
bus hoc agitur munus, amicorum loco sint ad-
vocato, ex parte illius; in eo enim, quod pro
illis munus hoc subit, quasi amicos sibi asciscit,
quanvis illi inimici ejus sint, & odio habeant
eum gratis Dominus, ergo, quanvis illi capi-
tales, & acerbissimi inimici essent, advocatum
se praebuit; & advocati munus pro illis egit a-
pud Patrem, quasi amicus inimicorum suo-
rum; amicos eos sibi facere, & Patri suo recon-
ciliare, contendens.

C A P. S E C U N D I.

S V M M A R I A.

Postulare pro alijs omnes pos-
sunt, qui iure prohibiti non
reperiuntur. Et qui probi-
biti reperiuntur, traditur.

Advocatus esse non potest, qui
literarum peritiam non ha-
bet, quanvis sit in exercitio
causarum expertus. Secus in iudice, & diffe-
rentia ratio traditur. Limitatur in ijs qui a
principe, ut illiterati ad iudicandi munus pro-

moventur, num. 3.

3 Peccant iudices, & advocati, qui sufficien-
tem ad exercendum munus suum scientiam
non habent.

4 Aliquando illiterati in defectum literatorum
advocare permittuntur; nec tamen idcirco
advocatorum privilegij tales uti possunt.

5 Prohibitus advocare, non censetur prohibitus
consulere in Camera. Et quid in clerico.
Ibid. in fin.

C A P. II.

De ijs, qui advocati munus exercere prohibentur.

DICTUM de postu-
lando prohibitorium est
l. 1. ff. de postuland.
ideo, qui non reperi-
untur prohibiti, postu-
lare, seu advocare pos-
sunt. *l. ab ea parte, jun-*
ctagloss. 2. ibi ff. de pro-

curat. tradit Speculat. libr. 1. rubric. de ad-

vocato. §. 1. numer. 12. ubi agit de prohibi-
tis hoc munus exercere; & primo ponit,
qui natura impediuntur, cujusmodi sunt
mutus, surdus, caecus, & perpetuo fu-
riosus; item minor septemdecim annorum
postulare pro alijs in iudicio nequit. An au-
tem procurator ad iudicia, atque etiam ad
negotia minor constitui possit, egimus in 2.
part. commentar. l. ex hoc iure. ff. de iustit. &

jur. c. 10. quod de procuratore est; ubi, quod attinet ad judicia, conciliavimus *leg. Regias lib. 1. titul. 48. §. 20. & libr. 3. titul. 9. §. 5.* quas postea vidi, diverso alio sensu interpretari, & conciliare Barbof. *ad Ordin. Reg. d. titul. 48. §. 20.* Fæmina quoque postulare in judicio prohibetur; idque honestatis causa, de quo scripsimus in *tract. de jur. & privilegijs honestatis art. 2. num. 12.* qua etiam ratione procuratrix in judicio esse non potest, ut tradidimus ibidem num. sequenti, & fusiùs de hoc *d. cap. 10. de procuratore à num. 7.* & ab omnibus civilibus officijs, publicisque muneribus fæminæ sunt remotæ, *l. 2. ff. de regul. jur. de quo novissimè Maltril. tract. de magistratib. 1. part. lib. 2. c. 4. per tot. ubi nu. 13. cum sequentib.* ad hoc, ultra honestatis rationem, alias adducit. Item infames ab hoc munere arcètur; est enim munus nobile, ut tradidimus sup. capit. præcedente: ad quod, idcirco, qui infamiæ nota laborat, non est admittendus, ut pro ratione tradit Tiraq. *de nobilit. cap. 29. num. 13.* Didac. *Perez lib. 2. Ordin. titul. 19. l. 1. gloss. 1. dub. 2.* aliam rationem assignat D. Thom. *2. 2. quest. 71. artic. 2. in corpore,* ubi ait, quod non decet, ut alterius justitiæ patronus existat, qui in se ipso justitiæ contempsit; & ideo infames, infideles, & damnati de gravibus criminibus non decenter sunt advocati. Et de his omnibus habetur in *d. l. 1. §. initium cum sequentibus ff. de postuland. fusiùs in cap. infames 3. quest. 7. Lusitana Ord. lib. 1. titul. 48. §. 25. D. Thom. d. quest. 71. art. 2. & apud Speculat. d. rubr. de advocato §. 1. Ioan. Monach. de defensorio juris sub tit. ul. contra advocatos* Latè Nepos à Montalbano tractat. *de exceptionib. artic. 10. fulè* item Silvelt. *in summ. verb. advocatus, num. 2. & num. 3. tractat. an prohibitus advocare à giudice unius civitatis, postulare in alia possit, secutus gloss. in l. 1. C. de postuland.* Apud quos etiam videre est de monachis, & clericis, qui regulariter ab hoc munere removentur, præterquam in certis quibusdam casibus, de quo nos egimus *d. 2. part. commentar. l. ex hoc jure cap. 4. & de hoc ultimo sunt tex. in cap. 1. cum sequentibus, & Scribb. ibid. extra de postuland. D. Thom. d. art. 2. in corpore.* Omnes verò, qui regulariter, & universim prohibentur, sequentibus versibus comprehenduntur quorù meminuit *Speculat. d. §. 1. num. 1.*

*Non cuicunque datur, ut postulet, imò vetatur.
Addictus pana servus, puer, author arena,
Luminibus Cassus, mulier, muliebria passus.*

Alij tamen sunt, ultra his versibus comprehensos, qui ad eandem juris prohibitionem pertinent, cujusmodi sunt Surdus;

quod intelligitur de illo, qui prorsus non audit, ut in *d. l. 1. §. initium versicul. propter casum;* item mutus, furiosus, infamis, hæreticus, & quivis alius infidelis contra Christianum *l. nemo C. de postuland. l. nemo C. de episcopal. audient. c. excommunicamus 1. & credentes, de hæretic.*

2. Et denique, qui literarum peritiam non habent, advocati esse non possunt, ut probat *tex. in l. 2. C. de postuland. l. nemini C. de advocat. divers. judicior. l. jubemus. §. nec de cetero. C. de advocat. divers. judicium,* ubi probatur, quemquam ad consortium advocatorum admitti, antequam per statuta temporum legibus operam dederit; vbi gloss. *de quinquennio interpretatur;* quod studij tempus recurrendum jus commune requiritur, ut probatur *proamio digestor. §. & quod jam primis, & alij titatis tradit Bovadill. in politic. lib. 1. cap. 6. num. 20. tom. 1.* Atque ita patet, quod sine legum studio, ac scientia non debet aliquis ad officium advocacionis assumi; quod etiam probatur *tex. in l. 1. §. advocatos, junctâ gloss. ibi verb. quæ quoff. de varijs, & extraordinat. cognitionib. l. cet fit in exercitio causarum peritus, recurrend. Speculat. d. rubr. de advocato §. 1. nu. 11. Perez Rebuff. de privileg. scholar. privileg. 39. num. 7. Didac. Perez in l. 2. titul. 19. lib. 2. Ordin. versic. Vade infero;* quanvis alij contradicant, ut tradit Montalban. *de exception. d. art. 10. num. 15. moti per tex. in l. penult. C. de judic. ubi traditur, militares magistratus, & illiteratos alios, qui quotidiano causarum usu sunt approbati, judicandi munere fungi posse;* quo argumento in advocato idem æque probatur *gloss. in l. 1. verb. exponere ff. de postuland. & in l. 2. C. eodem titul. Sed Bart. d. l. §. postulare num. 2. tenet contra glossam ibi;* & ait, quod Doctor. contra illam dicunt, & bene; sequitur Silvelt. *in summ. verb. advocatus, numer. 1. versic. Primò vero Montalvus, in repertorio legum Regni versic. advocati, & Suar. de Paz, qui illum citavit, in praxi annotat. 5. num. 9. Alphonsi. de Zeved. l. 3. num. 2. titul. 16. libr. 2. nov. recopilat. & sanè glossæ obstant sup. citata jura, quibus literarum studium, ac peritia in advocato exigitur.*

Et differentia ratio inter eum, & judicem secundum Bart. *d. §. postulare,* est, quia advocato incumbit causam sub patrocinio suo assumptam, legibus instruere, ac juris rationibus & Doctorum scriptis corroborare; quod facere non potest, qui juris peritus non sit. At vero ad judicis officium spectat, judicare secundum allegata, & probata, propriumquè inter discordantium advocatorum sententias proferrere iudicium; quod absque literarum studio, & peritia à viro experto præstari cõmode potest. Quod

Quod si res ita in ambiguo sit, vt, vtra pars
 melius induat arma, iudicio suo discernere non
 liceat, turpe illi non erit, pro decisione casus
 adhibere, jurisperitum consulere, de cuius cō-
 sententiam proferat. cum, & assessorem
 habere, ei liceat, *vt in auth. de iudicibus §. 1.*
Mat. 6. & excusatur, cum de imperitia ar-
guitur, quando sententiam tulerit ex consilio
peritorum, vt tradit Mastril. de magistratib. 2.
lib. 6. cap. 10. num. 96. ex Matth. Matthe-
ab eo relato in l. 2. C. de pan. iudic. qui
judicavit nu. 4. & 5. quod advocatione tur-
pe erit, ignorare, nempe, jus, in quo versatur,
et alios pro muneris sui causæ instructione a-
re l. 2. §. Servius autem ff. de origin. jur. &
turpe est, aliorum manibus quærere, quod
se invenire debet, vt dixit Innoc. in cap.
in cunctis num. 1. de elect. Quam differen-
zationem inter iudicem, & advocatorum
tradit Addit. ad Speculat. titul. de advocatione d.
1. num. 12. verb. loquuntur, Bart. d. l. 1. §.
postulare, in fin. Silvest. d. verb. advocatus nu.
in fin. Azeved. d. l. 3. num. 2.

3 Quod autem dicitur, quod, & qui pe-
 ritiam juris non habent, iudicandi munus ex-
 ercere possunt, *juxta d. l. penult. C. de iudic. de*
 est accipiendum, quos princeps, vt illitera-
 tali muneri præficit; si enim, vt literatos
 præficiat, & illi non sint, aut ita leviter edo-
 cti, quod iudicandi muneri idonei non sint
 propter literarum penuriam, in ipsa muneris
 acceptatione peccabunt. Peccant enim qui nō
 habent scientiam sufficientem ad exercendum
 officium, ad quod assumuntur, vt dicit Inno-
 centius. *d. cap. cum in cunctis num. 2. & commu-*
ter Scribb. ibid. vbi Abb. num. 4. scripsit, quod
Innoc. dictum, vltra rationem naturalem,
probatur in cap. non est putanda, in fin. 1. quest.
per quem text. in iudicibus loquens idem
tradit Navar. in manuali latino cap. 25. numer.
2. & alibi in locis per eum ibid. citatis, atque
& alijs relatis Segura Davolas in directorio
dic. 1. part. cap. 3. num. 16. pro quo addu-
unt illud ecclesiastic. 7. Noli quarere, fieri ju-
ris, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates,
vt Aviles in capit. prator. cap. 4. in gloss. que
diere num. 8. In advocatione ergo idem æque
 tenet, vt, etsi per statuta tempora, & vltra
 operam dederit, si tamen sufficientem ad
 exercendum advocationis munus scientiam
 adeptus non est, illius exercitio peccet, tradit
 Navar. *d. cap. 25. num. 28. & Summista com-*
 munit; & in vtroque, in iudice, inquam, &
 advocatione, qui minus, quam par sit suscepto
 muneri, juris peritiam callent, elegantur egit
 Cancellor. *Polit. tract. de officio advocati §. ne-*
que opinior, post med. versicul. Quippe, vbi
 scriptum non leve scelus ab his patrari, quite-

mere, atque indignè ejusmodi sibi provincias
 ambiunt, nec minus ab illis, qui apud Sum-
 mos Principes pro talibus supplicantes, pro-
 moveri eos ad hæc munera, precibus impe-
 trant.

4 Aliquando tamen in oppidis aliquibus,
 vbi literati non adsunt, qui hoc munus agant,
 illiterati admittuntur; quod se in municipijs
 vidisse in literatorum defectum, testatur Re-
 buff. *de privileg. Scholar. d. privileg. 29. num. 7.*
 subdens, quod in civitatibus illiterati non ad-
 mitterentur ad postulationis officium, maxi-
 mè in supremis curijs, quæ advocatis doctil-
 simis fulgere debent. Apud nos quidem, nec
 in municipijs in literatorum defectum ilite-
 rati admittuntur absque rescripto Principis
 ad id impetrato; & tales, vulgari nomine,
 procuratores numerarij appellantur. Ad illos
 verò, quanvis pro alijs in iudicio postulent, &
 advocationis munus exercent, non pertinent
 quæ honoris, & privilegij causa in advocatis
 traduntur; verè enim, quanvis speciali Prin-
 cipis indulto, ob literatorum defectum advo-
 cationis munus exercent, advocati non sunt,
 qui literarum peritia carent; quæ, vt principa-
 le requisitum in advocatione exigitur, *juxta su-*
pra citata jura; & ita de illis sentit Speculat.
d. titul. de advocatione §. 1. num. 11. vbi scrip-
sit, loquens de illo, qui non habet peritiam
literarum, quod ejus patrocinium admittitur,
licet inter advocatos non connumeretur, &
ex Ioan. Andr. in addit. ad eum refert Rebuff.
d. num. 7. quod fuit glossæ dictum in l. 2. C. de
postuland. per jura, quæ allegat. Si ergo inter
 advocatos non connumeratur, advocationis pri-
 vilegijs frui non debet.

5 Ultimò, sciendum est, postulare, seu
 advocare prohibitum, non censeri prohibitum
 consulere in Camera, vt tradit Bart. *in l. 1.*
§. postulare ff. de postuland. & ibi Angel. Abb.
in rubric. de postuland. Dec. in l. famina, numer.
10. ff. de regul. jur. & alijs citatis Stephan. Gra-
tian. disceptation forens. cap. 39. numer. 4. cum
sequentib. tom. 1. novissime Lusitanus Emma-
nuel. Barbof. ad Ord. Reg. libr. 1. titul. 48. §.
25 num. 5. Mart. de iurisdic. 4. part. cent. 2.
caus. num. 5. num. 12. vbi loquitur in clericis
 qui coram iudice seculari advocati officium
 exercere prohibentur, & tamen in camera
 possunt consulere, & scribendo iudicem ins-
 truire, vt tenet *ibid. contra Ioan. Andr. ab eo ci-*
tatum in rubr. de magistr. col. 2. Cujus tamen Io-
an. Andr. sententiæ ego adhærerem contra cle-
 ricum munus illud pecuniario quæstu publicè
 agentem, tametsi in camera exercent; quia se-
 cularia sunt negotia, quibus se immiscere,
 non licet clericis, secundum Sacros

CANONES.

CAP.

CAP. TERTIJ S V M M A R I A.

- 1** Contra parentes postulare in iudicio, nunquam licet, nec pro patria, quanvis causa ex patria, quanvis causa ex parte patrie iusta reputetur. Et cui potius parēdum sit, patri, aut patrie, cum distinctione traditur.
- 2** Clericus contra ecclesiam à qua beneficium obtinuit, vel in qua est beneficiatus advocare non potest, & alias beneficio privatur. Limitatur in propria, aut parentis causa. Et praelatus ecclesiam suam contra omnes juvare tenetur.
- 3** Vasallus contra dominum à quo feudum habet, advocare non potest; nec libertus contra patronum.
- 4** Emphyteuta contra dominum à quo emphyteusim recepit, postulare pro alio, impune potest; & non valet argumentum de feudo ad emphyteusim, & contra, data di/paritate rationis.
- 5** Inquilinus contra locatorem domus dominum postulare pro alio potest, nec eam ob causam expelli potest durante locationis tempore.
- 6** Advocatus duorum annuatim salariatus alterum contra alterutrum etiam causam injustam agentem patrocinio suo juvare non potest.
- 7** Advocatus accusans testamentum, relictum sibi in illo amittit tanquam indignus, & sisco applicatur.
- 8** Advocatus inimicitiae causa repelli potest à postulando contra adversarium cuius est inimicus.
- 9** Advocatus unius partis pro altera in eadem causa postulare nequit, & contra faciens graviter puniatur. Et traditur, qui pravaricationes dicantur.
- 10** Advocatus unius in prima instantia, non potest contra eum esse in causa appellationis.
- 11** Advocatus in causa principali pro uno, impune contra eum patrocinari poterit in causa liquidationis finito principali. Item, qui in possessione alteri patrocinatus est, potest contra eum in petitorio patrocinari. De beneficiis tamen in his abstinere se debet.
- 12** Priore de relicto, alteri contra eum postulare licet advocato, iudice iubente.
- 13** Pravaricationis crimen committit, & qui testamenti sui secreta sibi commissa adversario velat, vel qui in eandem causam consilium illi prabet. Et an qui alteri prius consilium ab eo prestitit consilium, contra illum postulare in eodem negotio advocare impune potest cum distinctione traditur.
- 14** Pravaricationis crimen non committit, qui contra consilium à se uni prestitum recepto salario, alteri patrocinatur, tamen si male agat. Nec qui diversis temporibus, à diversis consiliis contraria respondet.
- 15** Qui fuit iudex in causa aliqua, amotus ab officio ante causa decisionem, potest in illa alteri parti patrocinari. Advocatus vero in causa, non potest postea in eadem iudex esse.
- 16** Contra amicum postulare, licet advocato, non decet. Contra amicum, aut pro inimico postulare advocatus cogi nequit; & multo minus contra propinquos, ibid. ad fin.

CAP. III.

Contra quos non liceat, aut non deceat advocare.

- 1** odem illo jure, quo mentibus nostris naturaliter insito praecipimur, ut parentibus pareamus l. veluti ff. de justit. & jur. venit, ut adversus eos patrocinium alteri praestare non debeamus. Nec de hoc, quod jure naturae venit, aliquis dubitat quando cum extraneo res agitur. Sed quaestio est, quando inter patrem, & patriam lis orta est, cui potius patrocinium debet exhibere advocatus; Speculat. encl. libr. 1. titul. de advocato §. 1. num. 28. tenet, quod parentes contra patriam fore juvandos, sumpto argumento ab ordine scripturae ex d. l. c. l. ubi, ubi parentes primo ponuntur, deinde patriam.

Ut parentibus, inquit, & patriæ pareamus,
in l. 1. §. & generaliter ff. de ventr. in possessione.
attend. dicitur, quod partus non tantum pa-
renti, cuius esse dicitur, verum etiam reipu-
blicæ nascitur. Et quia natura magis impellit
parentum, quam in patriæ amorem; est e-
dem pater, & filius, vna, & eadem caro cap.
contradicimus, versic. alij primum gradum 35.
cap. 2. & natura pater, & filius eadem esse
persona pene intelliguntur, vt dicitur in l. fin.
de finem. C. de impuber. & alijs substit. Quibus
dicitur, quod parem gratiam parentibus repê-
re non possumus, secundum Philosoph. 8.
de bicor. quod intelligitur de recompensatione
in effectu, quam sic parentibus æqualem sus-
cepto ab illis beneficio facere non possumus;
in effectu enim, & voluntate potest filius etiam
quid maius patri retribuere, vt ex Senec. 3.
de benefic. declarat S. Thom. 2. 2. quest. 106. art.
ad primum. Vnde, nulli in his, quæ in natu-
ra sunt, filium debere tantum reuerentiæ, &
gratitudinis, quantum parentibus, scripsit Fortun.
in l. veluti num. 19. de justit. & jur.

Sed argumentum ab ordine scripturæ eludit
 Cyn. aut etiam pro patriâ retorquet per text.
 in l. advocati C. de advocat. diversor. iudicior.
 ubi patriæ prius, deinde parentum mentio fit;
 minus, inquit, provident humano generi,
 quam sit pro alijs, atque vulneribus patriam, paren-
 tumque saluarent. Similiter legitur apud Cice-
 ronem lib. 1. officior. ex Platone, ubi, Non nobis,
 inquit, solum nati sumus, sed ortus nostri partem
 patriæ, partem parentes vendicant, partem amici.
 Et ita secundum ordinem literarum, si ab illo
 commendandum est argumentum, patriâ ibi pri-
 us est. Pro qua clarius deinde est ejusdem Ci-
 ceronis testimonium d. lib. 1. officior. ubi sic le-
 gitur, Omnium societatum nulla est gratior, nulla
 maior, quam ea, quæ cum republica est unicui-
 que nostrum: chari sunt parentes, chari liberi,
 propinqui, familiares; sed omnes omnium chari-
 tates patriâ vna complexa est; pro qua quis bonus
 laboret, mortem oppetere, si ei sit pro futurus? Et
 itaque, vt cum Nostris rem agamus, data pa-
 tris necessitate, patriæ potius, quam patri esse
 parendum, communis est sententia, secundum
 Cynonem in l. 1. §. huius studij num. 13. ff. de justit.
 & jur. Surd. de aliment. titul. 7. quest. 3. num. 5.
 Fortun. in d. l. veluti num. 19. in princip. ubi,
 Et duobus numeris sequentibus latè disputat,
 cui potius parendum sit, patri, an patriæ, &
 quibus pro vtraque parte adductis, distincti-
 one tandem rem componit, quæ eo tendit,
 ut, cum agitur de particulari commodo pa-
 tris, & patriæ, præponendus sit pater; si verò
 res ita se habeat, vt ego possim, industria mea
 patriam saluam facere, aut patrem, non vtrū-
 que, subueniendum patriæ sit, de relicto pa-

rente; quam concordiam posuit. Cyn. aut
 Additio ad eum in d. l. advocati, Angel. & Ful-
 gos. in l. penultim. ff. de postuland. ubi inquit,
 quod ubi agitur de commodo bursarii, paren-
 dum est patri; ubi verò de reipublicæ statu a-
 geretur, patriæ potius, quam parentibus est
 obediendum. Iuxta quam distinctionem ac-
 cipienda est Speculat. opinio ubi supra, pro pa-
 tre, & Bald. in d. l. penultim. ff. de postuland. ubi
 scripsit, quod potius quis debet iuvare patrem,
 quam patriam, sequitur Abb. in cap. fin. num.
 final. de postuland. Aviles in capit. prator. cap.
 1. glossa terra numer. 11. & 12. Et juxta dis-
 tinctionem eandem in posteriori membro ac-
 cipienda est sententia illorum, qui parentibus
 patriam præferunt; cui in pari vtriusque ne-
 cessitate subueniendum magis fore, tradit
 Angel. in §. jus civile num. 2. instit. de jur. na-
 tural. Flor in l. liber homo ff. ad leg. Aquil. & his
 citatis Iacob Novell. de jur. prothomiseos §. 2. n.
 12. Conrad Brun. de seditionib. lib. 1. cap. 13.
 num. 9. ubi citat. Bald. in l. qui necessario C. de
 advocat. diversor. iudicior. & Alex. in d. l. ve-
 luti; & circa patrocinium advocati idem æ-
 què tradit; quod tamen ad primum distincti-
 onis membrum, quod pro patre est, magis
 pertinet Et quæstio in advocatione locum sibi
 vendicat, quando vtriusque causa iusta puta-
 tur; in iustam, namque, nec pro patre, nec
 pro patriâ suscipere vnquam advocatus de-
 bet.

Crederem tamen, quod, etsi causa ex parte
 patriæ iusta reputetur, & iniusta ex parte pa-
 tris, ab advocatione adversus patrem suscipienda
 non sit, reuerentiæ causa, quam parentibus
 debemus; quia nos genuerunt; & etiam grati-
 tudinis causa propter plurima ab illis benefi-
 cia recepta. Nec obstat text. in l. minime ff. de
 religios. & sumpt. funer. ubi filio permittitur,
 patrem, qui ad delendam patriam venit, im-
 pune occidere, & etiam cum præmio; hoc e-
 nim pertinet ad posterius distinctionis mem-
 brum, quod patriæ salutem, & incolumitatem
 respicit; ad quod etiam pertinet Marc. Tulij
 sententia d. lib. 1. officior. sup. relata, & id quod
 dicitur in l. post liminum. §. filius ff. de capitu. &
 post limin. revers. quod disciplina castrorum
 antiquior fuit parentibus Romanis, quam cha-
 ritas liberorum. Vnde fertur, Brutum, filios
 proprios, qui Tarquinius superbum reduce-
 re, moliti fuerant, securi percuti, iussisse; plu-
 raque veterum extant exempla pro patriæ in-
 columitate, de quibus apud Valer. Maxim.
 lib. 5. cap. 6. quæ pertinent ad posterius distin-
 ctionis membrum. At nos agimus de causa pe-
 cuniarij commodi inter patriam, & patrem,
 quam, etsi iniuste agat, aut defendat pater,
 adversus eum à filio advocatione suscipi non debet

tam irreverentiæ, quam ingratitude evitandæ causa.

Qua etiam ratione clericus, quando ei advocare licitum sit, contra ecclesiam, à qua beneficium obtinet, advocare prohibetur, & alias tanquam ingratus beneficio privatur cap. final. de postuland. tradit Speculat. dict. titul. de advocato §. 1. num. 17. vbi idem dicit de advocato contra Episcopum, à quo beneficium habet. Quod est intelligendum, quando contra Episcopum lis agitur super ipsis ecclesiæ rebus. Et quod dicitur de advocato contra ecclesiam, à qua beneficium obtinet, procedit etiam in illo, qui advocat contra ecclesiam, in qua est beneficiatus; quanvis ab illa beneficium non accepisset; & ita loquens in clerico patrociniæ præstante contra ecclesiam, in qua est beneficiatus, vel contra Episcopum, ut beneficio tanquam ingratus privetur, tradit Quintilian. Mandos. tract. de ingratitude cap. 62 §. 10. & rursus cap. 68. Mart. loquens in clerico contra ecclesiam suam scribente, aut iudicem instruente, de iurisdic. 4. part. cent. 2. cas. 115. numer. 14. Dicit vero Vincent. quem refert Specul. d. §. 1. num. 20. ut pro patre, & matre impotentibus contra ecclesiam advocare possit, absentatamen prius licentia, alias non, nisi velit perdere beneficium. Atque ita, quando parentes providere sibi de advocato æquè idoneo, commode valent, non poterit filius pro illis contra ecclesiam, cuius est beneficiatus advocare. Quod durum censo, nec quidem probo, per ea, quæ supra dicta sunt ad quæstionem inter patrem, & patriam. Et quia pro se contra ecclesiam, in qua beneficiatus est, & à qua beneficium obtinet, advocare quisque impune potest, ut tradit Speculat. d. num. 20. quia charitas bene ordinata incipit à se ipso c. qui vult ordinatè, de penitent. dist. 3. l. preses C. de servitut. & aqua; si ergo pro se postulare potest, & pro patre poterit, quia pater, & filius, vna, & eadem persona reputantur l. final. C. de imper. & alijs substit. & filius etiam vivo patre, dominus bonorum illius quodammodo existimatur l. in suis ff. de liber. & posthum. & denique sententiam istam probat tex. in cap. final. de postuland. vbi clericus contra ecclesiam, à qua beneficium obtinet, pro extraneis advocare prohibetur, & alias beneficio spoliari potest; atque ita à contrario sensu pro conjunctis id ibi permitti impune videtur. Quod argumentum à contrario sensu quanvis pro conjunctis alijs admitti non debeat, aut saltem non deceat; de quo Speculat. d. §. 1. num. 19. tamen pro parentibus, & liberis non est negandum. In prælato vero ecclesiæ contrarium est dicendum, quia illam contra omnes juvare semper debet, & etiam in causa illa, in qua antea contra eam

pro alio fuisset advocatus, argumentum est, quod in tutore erga pupillum traditur in l. final. ff. de postuland. & in specie tradit Speculat. d. titul. de advocato §. 1. num. 20. in fin.

3 Huc etiam pertinet quæstio de vasallo cum domino, à quo feudum habet, contra quem postulare nequit, & alias feudum amittit, ut tradit Specul. d. §. 1. num. 30. vbi limitat in conjunctis personis, Afflict. decis. 269. num. 86. Mandos. de ingratitude cap. 62. num. 10. Silvest. in Summ. verb. advocatus num. 8. in fin. Gail. libr. 1. observat. 88. num. 5. vbi afflict. rationem assignat, quia vasallus tenetur defendere dominum in prælio campæstri, sed iudicium, dicitur iudiciale certamen, l. advocati C. de advocat. diversor. iudicior. ergo etiam in iudiciali certamine dominum defendere debet, non oppugnare, & alijs citatis tradit Mart. de iurisdiction. d. cas. 115. nu. final. C. ius argumento, & à fortiori idem in libertate erga patronum suum dicendum erit; liberti enim, & vasalli in iure æquiparantur, ut probat gloss. in l. solo C. de liberal. caus. Ias. in l. generaliter, num. 4. ff. de injus, vocand. Mandos. d. tract. de ingratitude cap. 66. in princ. Imo maiorem ac multo maiorem gratiam, & reverentiam debet libertus patrono suo, quam domino vasallus, propter præstantius beneficium, quod in libertatis datione consistit. Non tamen dicere audeam, quod, si libertus in causa aliqua levi contra patronum suum advocacy mænus præstitisset, eam ingratitude penam incurrisset, ut in pristinam servitutem redigi posset; nam, etsi eo ipso causam ingratitude commisisset, non tamen, ut ad pristinam servitutem reducat, sufficit quælibet ingratitude causa, sed gravis esse debet, secundum D. Thom. 3. part. quæst. 88. articul. 3. ad 2. Quod qualiter sit accipiendum, explicuimus in commentar. l. ex hoc iure 2. part. cap. 12. differens. 4. sub num. 16. ff. de justit. & iur. pro pro intellectu l. 2. cum gloss. ibi C. de libert. & servum liber.

4 Quia verò de feudo ad emphyteusim frequens injure nostro est argumentum, quod probabile, utilissimum, & frequentissimum vocat Euerard. in locis legalib. loc. 29. à feudo ad emphyteusim, vbi late prosequitur, & communiter tradit Clarus libr. 4. sententiar. §. feudum quæst. 2. versic. Dicit etiam, & pluribus citatis Nicol. Intrigliol. de feud. centur. 1. quæst. 12. num. 1. cum sequentib. sicut & e contra, de emphyteusim ad feudum frequens est argumentum, de quo Euerard. loc. sequenti, videbatur dicendum, quod emphyteuta non possit pro alio postulare contra dominum, à quo emphyteusim recepit, sub pena emphyteusim amittendæ, sicut non potest vasallus contra dominum feudi

Sed contrarium est tenendum, quia, inter
 commissi causas, scriptam hanc non in-
 venimus; & ideo, tanquam in materia pœnali
 eam non debet fieri extentio; quia in pœ-
 nalis non admittitur extentio, sed odia relin-
 guntur, & favores convenit ampliari, ut dicit
 in regula de regul. jur. lib. 6. Nec argumē-
 tum de feudo ad emphyteusim, & è contra,
 eorum semper est, quia in multis differunt,
 quibus Valasc. de jur. emphyteut. quest. 39.
 viginti enumerat differentias, inter quas
 prima est, quam secundo, & quarto loco scrip-
 sit, nempe, quod feudum est beneficium gra-
 tis, & ex benevolentia concessum natura sua,
 in §. fin. in quib. caus. feud. amittatur: alte-
 ra, quam quinto loco posuit, est, quia de sub-
 stantia feudi est fidelitas, quam vasallus domi-
 no promittit, sive cum juramento, sive sine
 eo, & inde etiam feudum nomen accepit, à
 fide, scilicet, seu fidelitate; quam esse hujus
 verbi etymologiam probat text. in cap. 1. §. nul-
 lus, per quos fiat investitur. & communis sen-
 tentia quam ex Curt. Junior. ab eo cap. 1. ar-
 guitur Clarus d. §. feudum, quest. 5. laicè Nicol.
 Tringliol. de feud. cont. 1. quest. 2. ex num. 1. &
 alio duo nempe, beneficium ex parte domi-
 ni, & fidelitas ex parte vasalli in communi
 feudi definitione reperiuntur, tanquam sub-
 stantialia illius, quæ in emphyteusi locum non
 habent; quia illa natura sua gratis, & ex bene-
 volentia non conceditur, sed ad onerosos perti-
 net contractus; ex quo propter ingratitude-
 nem non revocatur emphyteusis, ut tradit Valasc.
 quest. 39. num. 12. hanc inter alias differen-
 tias assignans inter feudum, & emphyteusim,
 de quo scripsi d. 2. part. 1. ex hoc jure d. cap. 12.
 different. 4. num. 20. & sequenti; nec emphy-
 teuta fidelitatem domino promittit, nec illi
 inquam servire tenetur, ut domino vasallus;
 & in his reverentiæ, & obsequij causa consistit,
 & que etiam debita gratitudinis causa, prop-
 ter quam pro alio contra dominum patrocinium
 suum exhibere nequit vasallus, quin de-
 bitum illi reverentiæ, & gratitudinis jus of-
 fendat; quod cessat in emphyteuta, qui talem
 non promittit fidelitatem; nec tali se obsequio
 obstringit in ipsa emphyteusis concessione. At-
 que ita in re, de qua agimus, ad quam tam
 dispertat utriusque est causa, & ratio, de vno ad
 alterum non valet argumētum; quod non pro-
 cedere, quando inter utronque diversa ratio
 reperitur, ex Nat. conf. 679. num. 5. vol. 4. tra-
 dit Tringliol. d. quest. 2. numer. 4. quod ad alia
 pleraque, in quibus propter similitudinem
 Doctores nostri de vno ad alterum argumen-
 tantur, observandum erit; ne in cautè argu-
 mentum, tametsi alias licitum, & frequens, ad-
 mittatur, vbi id diversitas rationis non patitur.

5 Ex eo autem, quod in emphyteuta tra-
 didimus, ad inquilinum infertur, ut durante
 conventionis locationis tempore, è domo condu-
 cta expelli non possit, propterea quod contra
 locatorem domus dominum pro alio, etiam
 extraneo patrocinatur; nec enim inter expul-
 sionis causas, de quibus in l. ad C. locat; hæc
 reperitur scripta; nec rursus, locum hic sibi
 vindicare potest ingratitude, quæ super oner-
 osum contractum, qualis est locatio, & con-
 ductio, cadere nequit, ut scripsimus d. l. ex hoc
 jure d. cap. 2. different. 4. numer. 22. Sed di-
 cet aliquis, in re locata malè versari condu-
 ctorem, qui in illa contra dominum ejus offi-
 cium suum exhibet pro adversario illius; quod
 legitimam præbet expellendi causam durante
 locationis tempore juxta d. l. ad in fin. Rur-
 sus, negari nequit, domus domino acerbam
 esse valde, habitatorem illius pro alio contra
 se in judicio postulare; præsertim si causa gra-
 vis sit, aut criminalis, in qua ab adversario ac-
 cusetur, ita ut verisimile sit, quod si locationis
 tempore calum hunc præcogitasset, in locatio-
 ne ipsa illum excepisset; ex quo pro eo subin-
 trat celebris, & recepta glossæ sententia in l.
 tale pactum §. final. verb. per exceptionem, in fin.
 ff. de pact. quam passim Doctor. extollunt ad
 hoc, ut pro expresso habeatur, quod verifi-
 militer cautum fuisset, si de eo præcogitaretur.
 Sed est respondendum cum Bald. in l. unic.
 num. 10. Cod. de his, qui ante apert. tabul. vbi
 pro declaratione doctrinæ illius scripsit, quod
 aut aliquid est omnino omisum, & habetur
 pro misso, l. commodissime ff. de liber. & post-
 hum. aut sequitur ad aliquod expressum, &
 tunc reputatur omisum casu, id est, habetur
 pro cauto d. l. tale pactum §. final. l. jam ex hoc
 jure ff. de vulgar. & pupillar. substit. quam Bald.
 doctrinam sequitur Peregrin. cum relatis ab eo de
 fideicomiss. art. 1. v. num. 32. & illa præsentis casui
 convenit, qui quidem non sequitur ad aliquod
 expressum in ipso locationis contractu, ex quo
 pro cauto habeatur, sed ut omnino omisus
 pro omisso debet haberi; præsertim, quod nec
 præsumptivè nobis constat, quod in oneroso
 contractu, tali se pacto astringere voluisset cō-
 ductor; ut munere suo contra locatorem uti
 ei libere non licuisset; quod si locator aliud
 voluisset, non latet, id ita eum voluisse, quia
 locationis contractus sola illius voluntate non
 perficitur, sed simultaneo utriusque consensu,
 & imputet ille sibi, qui legem potuit apertius
 dicere, non dixit l. veteribus ff. de pact. vbi est
 casus expressus contra locatorem in ambigua
 conventionem; quia in illius fuit potestate, legem
 apertius conseribere.

6 Quæritur deinde de advocatione, qui pa-
 trocinij sui annua salaria habet à duobus, inter
 quos

quoslis postea exorta est, quem illorum juvare debeat. Quam quaestionem potuit *Specul. d. titul. de advocato §. 1. num. 24.* in advocato, qui habet feudum ab vna Ecclesia sub ea conditione, vt ipsam adjuvet in omni causa, & postea similiter aliud ab alia recepit; eamque soluit dicens, quod si primam Ecclesiam iniquam causam favore sciat, secundam iuvabit, licet prima pro perjuro eum habeat: si verò illud ignoret, primam per se iuuet, & secundam per substitutum, *argumento text. in l. ad similitudinem C. de Episcop. & cleric.* Sed responsio ista in vtroque membro patitur difficultatem; nam in primo, iniquitas causae primae Ecclesiae cognita ab advocato illum excusat à patrocínio pro ea suscipiendo absque conventi annui salarii diminutione; quia conventio, etsi de praestando in causas omnes patrocínio celebrata fuisset, de iustis intelligitur, & non de iniustis, quae in conventionem, quantumcunque generali inclusae non censetur, sed semper exceptae, juxta *text. celebrem in l. creditor. §. Lucius Titius ff. mandat. l. si procurator §. 1. de condition. in debit. l. si pater ff. de his, qua in fraud. creditor.* quibus probatur, in generali mandato illicita non venire, notat *Oldrad. conf. 66. in princ. & exornat. Palat. qui alios citat, in repetit. rubr. de donat. inter virum, & uxorem §. 66. nu. 26* & ad rem, de qua agimus, optimum praestatur argumentum *l. si libertus ita iuraverit ff. de oper. libert. vbi, si libertus iuraverit dare se patrono, quot operas arbitratus sit, de ijs intelligitur iurata promissio patroni arbitrio commissa, quas aequum sit praestare; igitur conventio cum advocato facta de operis suis in omni causa alicui praestandis non intelligitur de ijs, quas praestare, iniquum sit.*

Quinimo si de his etiam conventio expressa esset, non valeret, tanquam de maleficio, & re turpi conventio, quae non valet. *l. generaliter l. si plagij ff. de verbor. obligat. l. si a reo §. fin. ff. de sivejussorib.*

At vero causae iniquitas ab advocato cognita, & quanvis manifesta illa sit, ex parte primae Ecclesiae, non excusat advocatum illius salariatum, vt contra eam alteri, cuius item salariatus est, in causa illa patrocinari valeat; nam, etsi conventio eum non arctet ad iniustae causae susceptionem; arctat tamen ad nullam, sive iustam, sive iniustam illa sit, suscipiendam contra Ecclesiam, patrocínio suo generaliter commissam pro annuo salario; & haec enim in conventionem venit, quod flagitiosum non est: alioquin diceremus, teneri advocatum contra suos, & etiam contra parentes suos iniuste agentes alteri, qui iuste agat, defendat, patrocinari. Quod nemo affirmabit, & circa patrem tradidimus sup.

Et haec quidem quae dicta sunt ad primam praecedentis distinctionis membrum, eadem vim habent in sequenti, in quo eadem ratio, vt advocatus contra Ecclesiam, seu civitatem aliam, quam secundo loco sub patrocínio suo suscepit, alteram, quam antea susceperat, in lite inter vtramque motam per vtriusque susceptionem, iuvare non potest, licet secunda iniuste contendat, vt circa primam dictum est, quae non videtur potius in advocato habere ad patrocinandum ex parte tra eam, cui se postea addixerat, ante iuramentum tamen inter illas suscitatum, Nec quidem per substitutum facere, ei licebit, quod per ipsum non licet; & argumentum de substituto praestando sumptum *ex d. l. ad similitudinem C. de Episcop. & cleric.* conducit ad casum, quo advocatus ad munus aliud promoveretur, quo condictum patrocínij sui tempus perficere non posset; quo casu, vt residui temporis salarium lucretur, substitutum aequè idoneum praestare debebit, longe aliter, ac quando morte praeventus, aut infirmitate impeditus implere non posset; de quo inferius tradetur. Itaque, in casu proposito neutrum iuuet; quod videtur esse *glossa sententia in cap. final. in glo. final. de postuland.* quae loquitur in clerico beneficium habente in pluribus Ecclesijs, & quaerit, an possit patrocínio iuvare vnam contra aliam, & respondet, quod neutram iuuet, et *Abb. ibi num. 4. in fin. Innoc. & alios secuti* teneat, quod sine pena possit iuvare primam. Sed utcunque res se habeat ad penam in gratitudinis in hac specie evitandam, ad vtrumque salarium lucrandum, qui est casus, de quo agimus, neutram partem iuuet; ac, si potest, non advocati, sed mediatoris inter vtramque officium assumat ex consilio *Hosienf. relato à Panormit. d. num. 4.* Quanvis prior iuvare ab advocato amborum per se debet, posteriorem verò per substitutum, magis placet *Azeved. l. 18. num. 3. titul. 16. lib. 2. recopilat. cum Tiraq. de primogenit. quest. 17. in princ. num. 14. cum sequentib. & Rolan. cons. 4. num. 23. cum sequentib. lib. 2. ab eo relatis, notissimè Barbol. ad Ord. Reg. lib. 1. titul. 48. §. 27. num. 3. Quod tendit ad Speculat. sententiam de qua sup.*

7. Illud constat, advocatum accusantis tementum, commodum sibi in illo relicto capere non posse, sed ab eo tanquam ab indigno auferri filius, vt probat *text. in l. post legatum §. sunt qui putant, ff. de his quib. vt indign. & ibi gloss. & communiter Scribb. Tiraq. de retr. lignagier. §. 1. gloss. 9. numer. 262. Peregrin. de iur. fisco. lib. 2. titul. 7. num. 15. Matienz. l. 11. titul. 8. gloss. 3. num. 13. lib. 5. recopilat. Quod limitatur in fisci advocato, qui officij necessitate*

excusatur, d. l. post legatum §. advocatum; & in
 tore idem probat *tex. in l. tutorem ff. eod. tit.*
 in quovis alio administratore tradit Mati-
 12. d. num. 13. Filium quoque contra testa-
 mentum paternum pro alio postulantem, le-
 gitimam non perdere, tenet Peregrin. d. titul.
 num. 16. per l. qui cum maior §. si patroni ff. de
 libertor. quia in legitima filius de damno
 agendo agit, & in legato, de lucro captando,
 non par ratio est damni, ac lucri ad casum
 propositum, secundum gloss in d. §. sunt qui pu-
 ant; & Bart. ibi.

8. Rursus, circa advocatum adversæ par-
 inimicum dubitari potest, an ab illa inimi-
 cæ causa repelli possit. Quam quæstionem
 parte affirmativa in Senatu decisam fuisse,
 dicitur Cabed. decis. 214. (quæ est ultima il-
 l. 1. tom. 10. part. 1. licet ipse num præ-
 sente contrarium magis probare videatur,
 tunc, inimicum, contra inimicum patrocini-
 um, non prohiberi, subdens, quod imò in ca-
 illo minus suspectus erit parti, cui patrocini-
 ur, & meliori animo (ut est hominum na-
 tura) contra inimicum patrociniabitur. Quæ
 tamen ultima ratio me magis movet, ut tene-
 ri prohiberi cum posse, juxta quod Senatus
 iter decrevit. Etenim sic clientulo patrocini-
 sui debitor est advocatus, ut adversario dā-
 tum injuriosè non inferat; quod ab inimico
 temere (ut est hominum natura) temerarium
 iudicium non erit. Porro, advocatus malevo-
 lenti animo, & odio affectus, in adversarium mu-
 tum suum agens, in multis injuriosè illi nocere
 potest, moratorijs, scilicet, exceptionibus
 tem protelando; & deteriora alia in litis pro-
 cellu calumniosè procurans, ut considerat
 l. 1. sententiam hanc probans, & secundum
 Senatum pluries judicasse, testificans *cons.*
 4. num. 2. cum sequentibus. tom. 2. Pro qua
 adducit, quod inimicus inimicum accu-
 sare nequit, c. 3. cum duobus sequentibus. 3. quæst.
 cum oporteat, de accusatione. Si ergo inimi-
 cum publici criminis, in cuius punitio-
 nem publica vertitur utilitas, accusare nequit
 quàm quilibet de populo, propter prælup-
 tioneo, quia inimicus est, calumniarum te-
 machinas, atque machinationes in ipsa acculatione
 pari ratione. & à fortiori etiam repelli po-
 tuit advocatus à postulando contra inimicum.
 tamen accipiendum hoc est, ut non quæli-
 inimicitia sufficiat ad repellendum eum,
 tanvis ad iudicis recusationem sufficiens illa
 maior enim requiritur ad advocati repul-
 sionem, in cuius ministerio non tantum adversæ
 partis præjudicium vertitur; nec tamen ad
 capitale exigio, aut gravissimam; sed
 quæ eum in muneris sui ministerio
 respectum efficiat coram iudice, cuius arbi-

trio decernendum hoc erit. Limitat vero præ-
 dictam sententiam Barbof. ad Ord. Reg. lib. 1.
 titul. 48. §. 28 num. 4. ut non procedat quan-
 do amicitia post susceptum patrocinium orta
 fuit, & repellendi patroni causa affectata; sic-
 que in sui ipsius causa iudicatum fuisse in Por-
 tucalensi senatu, refert ibid.

9. Illud certò constat, unius partis advo-
 catum, pro altera in causa eadem advocare non
 posse; & contra faciens prævaricationis cri-
 mine involvitur l. 3. versicul. Quod si advocato
 ff. de prævaricatoribus. l. 1. C. de advocat. diversor.
 judicior. Infamis efficitur, l. athletas. §. item
 prævaricator. ff. de his, qui not. infam. junctis
 gloss. ibi; & extraordinaria pæna punitur, l. 1.
 in fin. cum leg. sequenti ff. de prævaricatoribus. d. l.
 1. C. de advocat. diversor. judicior. Sed leg. nos-
 tra Regia certa his statuta est pæna perpetui
 exilij cum muneris depositione in Ord. lib. 1.
 tit. 48. §. 13. & in Regno Castellæ, l. final. tit.
 6. part. 3. pæna mortis imponitur, ubi viden-
 dus est Greg. verb. de ve morir. Quanvis advo-
 catus, propriè prævaricator non dicatur, d. l. 1.
 versicul. Caterum ff. de prævaricatoribus. sed im-
 propriè, seu abusivè, ut dixit gloss. ibi verb. præ-
 varicator, & in d. l. athletas. §. item prævarica-
 tor verb. ex utraque, Paul. in l. 1. num. 2. C. de ad-
 vocat. diversor. judicior. ubi tradit, quod pro-
 priè prævaricatoris dicitur, qui aliquem de
 publico crimine accusat, & postea ab eo fortè
 corruptus, ipsum absolvi patitur, d. l. 1. §. is
 autem ff. de prævaricatoribus. l. 1. §. prævaricatorè
 ff. ad Senatusconsult. Turpill. Advocatus verò
 abusivè, seu impropriè dicitur prævaricator,
 sicut & omnes peccatores terræ, qui à lege
 Dei defecerunt, juxta illud Psalmographi,
 Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: &
 rursus, Vidi prævaricantes, & tabescebam: quia
 eloquia tua non custodierunt, Psalm. 118.

Hoc autem fallit in causa pupilli, cuius ad-
 vocatus qui in illa contra patrem ejus postu-
 laverat, factus postea est tutor; non prohibe-
 tur enim pupillo suo adesse in negotio eodem,
 l. final. ff. de postuland. c. infames, versicul. Item
 si contra patrem, 3. quæst. 7. quod favore pu-
 pillorum constitutum sic est, secundum gloss.
 magnam in fin. in d. l. final. Specul. d. titul. de ad-
 vocato. §. Nunc tractemus num. 11.

10. Sed est notandum quod præcitata
 glossa tradit ibid nempe, advocatum, qui fuit
 pro una parte in prima instantia, impune posse
 contra eandem in eodem negotio postulare
 in causa appellationis, quia appellationis causa
 non est eadem cum prima: idem tenet Specul.
 d. §. Nunc tractemus n. 12. ubi ait, quod sæpe ita
 fit in Curia; & uterque allegat illud, de quo in
 l. tutor C. de negot. gest. ibi, Satis, abūdeq̄ sufficit, si
 cui vel in paucis amici labore consulatur; &

rentibus ibid. nu. 24.
Nepos legitimus ex filio spurio ab avo institutus, in dubio in eius nepotis contemplatione institutus cenletur, & quicquid ab avo capit, adventitium reputatur nec patri usufructus quaeritur, d. n. 24. versic. Secundum.
Nepos legitimus ex spurio incestu ab avo paterno institui non potest, ibid. versic. Tertium.
Nepos naturalis aut spurius ex spurio filio susceptus ab avo paterno institui potest quibus casibus nepos legitimus ex spurio potest, d. nu. 24. in fin.
Nepos naturalis, aut legitimus ex naturali filio susceptus, an, & quando avo paterno ab intestato succedat art. 13. n. 43.
Nepotes comprehenduntur dispositione legis de filiis loquentis, art. 13. nu. 48. versic. Et non obstat.
Nepos legitimè natus ex filio naturali, & etiam ex spurio succedit avo in emphyteusi ecclesiastica art. 16. nu. 13.
Et etiam in privata emphyteusi succedit avo mortuo ab intestato, patre suo naturali ipsius avi filio excluso, stante jure Regio Lusitano, d. art. 16. nu. 14.

Nobilis, & Nobilitas.

Nobilium personarum crimina, deteriora reputantur, & per contrarium, earum virtus praestantius elucet, art. 13. nu. 1.
Nobilium appellatione qui comprehendantur, d. art. 13. nu. 2. in fin.
Nobilitas qualis requiratur in patre, ut filius naturalis illi non succedat ex jure Regio Lusitano, art. 13. nu. 32.
Nobilis non praesumitur quisquis, sed plebeius quoad contrarium non edocetur, d. num. 32. ad fin.
Nobilitas patris in filios legitimos derivatur, sed non in naturales, seu bastardos d. art. 13. numer. 43.

Nuptiae.

Nuptiae dicuntur castae, & castus cum propria uxore concubitus, art. 6. n. 1.
Nuptijs secundis marito praedefuncto, & filiis superstitibus injuria irrogatur, art. 6. n. 3.
Nuptiae secundae etiam dicuntur castae, d. art. 6. nu. 6. Non tamen ita ut primae ibid.
Nuptiae secundae pertinent ad legem boni permisivam, d. nu. 6. versic. Quod verò.
Et quomodo primae permisivae item juris dicantur, ibid. nu. 7.

Præsumptio.

Praesumptionis juris, & de jure definitio, art. 8. nu. 13. Contra eam probatio non admittitur, nisi per partis confessionem in

judicio factam, ibid.

Praesumitur vnusquisque plebeius, quoad contrarium non probatur, art. 13. n. 32. ad fin.
Praesumitur filius potius ex marito susceptus, quam ex adulterio, & si mater contrarium asseveret, nec filius illi credere tenetur, art. 15. nu. 1.
Praesumitur actus potius loco, & tempore licito gestus, quam illicito, ibid. n. sequenti.
Praesumitur, quaesita per uxorem, de viri bonis acquisivisse, d. art. 15. nu. 3. Et quid, marito contrarium asseverante, ibid. nu. sequenti. Fallit in muliere negotiatrice, ibid. n. 5.
Praesumptio legis dicitur liquidissima probatio, vera, & propria, & probationis onus transfert in adversarium, d. art. 15. n. 10.
Praesumptio hominis probationem sola non efficit, sed conjecturam ad iudicis arbitrium, ibid. nu. 11. in fin.
Praesumitur pro honestate mulieris tam in hominis, quam in legis dispositione de muliere honesta loquentis, d. art. 15. n. 12.
Praesumptio legis alleganda temper est, ut locum habeat, & sufficit, illam etiam post conclusionem in causa allegari, ibid. n. 13.

Presbyter. & alia de litera P.

Presbyterorum filij cum patribus suis habitare non possunt, art. 11. n. 24.
Alii tamen debent à patribus, & etiam de redditibus praebendarum, si aliunde non sit unde alantur, ibid. num. 25.
Presbyterorum filij etiam ex soluta simplici suscepti, ex damnabili, & punibili coitu dicuntur suscepti; & idcirco matribus non succedunt, ibid. nu. 26.
Princeps generalem legem condere nequit, quae statuat, mulieres in iudices eligi posse: potest verò certae alicui mulieri privilegium illud ex causa elargiri, art. 2. n. 5. & 6.
Privilegium datum alicui, & descendentes suis masculis, ac faeminis, etiam filiabus viduis competit, art. 5. nu. 1.
Privilegium honestatis causa concessum renuntiare nequit, art. 14. n. 6.
Prohibitus postulare in iudicio, non cenletur prohibitus in camera consulere, nisi quando prohibitionis ratio hunc etiam casum comprehendit, art. 2. n. 14.
Pupillus aut pupilla non dicitur qui quaeve patrem habet, quavis intra pupillarem aetatem exiit, art. 4. nu. 8.
Pupilli qui filios genuerunt, art. 14. n. 8.

Sacrilegium.

Sacrilegium committitur quolibet coitu clericus sacris initiatus, art. 11. n. 10.

Sacrile-

Sacrilegij crimen est mixti fori, & præventioni locus est in illo, d. art. 11. n. 15.

Spurius, & Successio.

Spurius quis sit, & vnde dicatur, artic. 11. numer. 23.

Spurius maternæ successione capax quando ex non punibili coitu susceptus fuit, aliàs secus, art. 13. nu. 4.

Et quando ex non punibili coitu susceptus est succedit matri vnà cum legitimis, & præteritis, aut sinè causa exhæredatus matris testamentum rumpit, ibid. versic. Et ad eò. Limitatur in spurio matris illustris cui legitima soboles extat d. art. 13. nu. 5.

Et quid si legitima soboles matris illustris illi hæres non existat, an spurius succedat, ibid. num. 6.

Spurius viduæ quæ origine sua plebeia conditionis erat, & illustris facta est ex persona mariti ex quo legitimos filios suscepit, matri cum illis non succedit, d. art. 13. n. 7.

Idem, si ex priore matrimonio cum plebeio contracto legitimam prolem reliquisset illustris postea facta secundis nuptijs, ibid. numer. 9.

Contrarium in spurio suscepto ante matrimonium cum matre contractum, vnde illa postea illustris facta est, ibid. n. 8.

Spurius matris illustris filius maternis avis non succedit extate sobole legitima prædefunctæ matris, d. art. 13. nu. 10.

Succedit verò maternis avis cum eorundem filijs legitimis, aut nepotibus ex filio, aliavè filia procreatis si mater ejusdem abique legitimis liberis decessisset, ibid. n. 11.

Idem, quanvis mater cum liberis legitimis decessisset, qui tempore delatæ successione avitæ non extabant, ibid. nu. 13.

Et an spurius cujus mater illustris est plebeis avis ex latere materno succedat, ibid. num. 14.

Spurius transverfalibus ex latere paterno abintestatò non succedit, nec illi spurio art. 13. nu. 17.

Spurius transverfalibus ex latere materno succedit abintestatò, & illi spurio, d. n. 17. versic. Per contrarium.

Et quid, si ex punibili coitu susceptus fuisset, nu. 18. & duob. sequentib.

Spurius etiam dicitur, qui ex nefario, incestuoso, & punibili alio coitu oritur, d. art. 13. nu. 19. versic. Et fanè.

Spurius qui matri succedere nequit quia illustris erat, & legitimam sobolem reliquit, maternis collateralibus abintestatò succedit, & illi similiter spurio d. artic. 13. numer. 20.

Spurius à collateralibus ex parte patris capere potest ex testamento, & per actum inter vivos, ibid. nu. 21.

Spurius non succedit in emphyteusi paterna patre abintestatò mortuo, nisi si à Principe legitimatus ut abintestatò succedere possit patri, art. 16. nu. 10. versic. In spurio.

Spurius ad doctoratus, & magisterij gradum promoveri potest, art. 16. nu. 23.

Successione intestatæ jus, mutuum, & reciprocum est, art. 13. nu. 15.

T.

T Alionis pæna per consuetudinem abrogata est hodie, art. 2. nu. 18.

Tormentis ad indagandam veritatem iudices uti non debent nisi in subsidium quando alijs probationibus delictum non probatur, & contra reum indicia vrgent, articul. 15. num. 11.

Tutela filiorum non est decernenda mulieri in honestæ conversationis, & si corpore casta sit, art. 5. nu. 27.

Tutela non dum obtenta facilius denegatur, quàm amittatur jam obtenta ibid.

Tutelam quando mulier amittat propter impudicitiam, aut secundas nuptias, vid. in verb. *Mater propter impudicitiam*, & in sequentib.

Tutor pupillam suam carnaliter cognoscens de portationis pæna punitur cum publicatione bonorum, art. 12. n. 5.

Vidua.

V Iduæ, & si divites sint, privilegio fori uti possunt, art. 4. n. 10.

Vidua vna ab alia conventa coram iudice domicilij sui, potest privilegio fori utens, proprii domicilij iudicem declinare, & curiæ præsidem eligere, & art. 4. nu. 11.

Vidua privilegio eligendi iudicem, quod miserationis causa concessum est, renuntiare nequit; si verò contentiat in iudicem coram quo convenitur, alium deinde in eadem causa eligere nequit, d. art. 4. nu. 12.

Viduæ competunt privilegia nobilitatis ex persona mariti defuncti, sed non illa quæ marito competeant ratione officij, & dignitatis illi annexæ, art. 5. nu. 2.

Et etiam invito marito nobilitatis privilegia ex persona illius illi competunt, ibid. num. 14.

Vidua quæ honestè non vivit, privilegij viduitatis non fruitur, tam quæ aliàs competunt ex persona mariti quàm quæ ex viduitate ipsa, d. art. 5. n. 3. & 4.

Idem, si in honesta vitæ conversatione utatur, quanvis sinè stupro, art. 5. n. 8.

Nn

Viduam

I N D E X

- Vidua testatoris stuprans amittit relicta sibi sibi ab illo, art. 5. nu. 6. & nu. 15. versic. Militat verò.
- Vidua committens stuprum perdit relicta sibi in testamento mariti, num. 6. & num. 9. Et ad quem pertineant, vid. d. nu. 9.
- Vidua quæ aliquando in honestè vixit, honestè postea vivens legis beneficio de honestis viduis loquentis fruitur, d. art. 5. nu. 10.
- Vidua unico stupro amittit privilegia nobilitatis quæ illi competunt ex persona mariti; & quanvis postea castè, & honestè vivat, non recuperat illa, ibid. nu. 11.
- Et an propter stuprum donata à marito amittat, & lucra alia intuitu mariti constante matrimonio acquisita, d. art. 5. nu. 12.
- Vidua propter stuprum dotem non amittit, d. num. 12.
- Nec amittit lucra ex dotalibus pactis, aut ex legali bonorum communicatione illi obvenientia ibid. num. 13.
- Vidua donec nubit, in priore matrimonio per fictionem permanere dicitur, d. art. 5. num. 12. versicul. Quinimò.
- Vidua propter stuprum non amittit donata illi à marito prædefuncto; amittit verò in testamento relicta, etiam post annum luctus commissò stupro, ibid. n. 15.
- Si verò ex matrimonio illo liberos habeat, proprietates bonorum quæ à marito accepit, ad illos pertinet, ibid. n. 16.
- Vidua succedens vni ex liberis in bonis illi à patre eorum relicta, & luxuriosè vivens sive post, sive ante successorem, tenetur proprietatem illorum bonorum alijs liberis ejusdem tori reservare instar secundò nubentis, d. art. 5. num. 17.
- Vidua filiofam tutelam amittit propter luxuriosam vitam, & alia in propositum vide in verb. *Mater propter impudicitiam*, & in sequentibus.
- Vidua relicta donec castè, & honestè vixerit, transeunte illa de secundas nuptias, an, & quando debeat, artic. 6. numer. 2. & sequentibus.
- Vidua relicta purè non deficit illa ad secundas nuptias etiam intra lugubre tempus festinante, d. art. 6. nu. 5.
- Vidua, illa etiam dicitur quæ habet virum inutilem, & talis fruitur privilegio viduarum, art. 9. nu. 11. versic. Sed dubitari.
- Vidua cui alimenta debentur ex mariti bonis, non tenetur habitare cum hæredibus illius quando habitare honestè cum illis non possit, art. 14. nu. 1. & n. 3. & 4.
- Vidua quando alimenta debeantur de bonis mariti ex legis dispositione, dict. artic. 14. numer. 2.
- Vidua honestatis causa onere hospitij exempta est, & qualiter id intelligatur, d. art. 14. nu. 5. & 6. & nu. 7. sequenti.
- Vidua præsumitur acquisivisse de bonis defuncti mariti, quæ intra annum luctus acquisivit, art. 15. nu. 6.
- Viduitatis laudes remissive articul. 5. numer. 1.
- Vigiliæ sanctorum vnde dicantur, & de subrogatione juniorum loco earum, art. 14. num. 9.

VIRGO MARIA.

- Virgo Maria pulcherrima omnium mulierum fuit, & honestatis, castitatis, & virginitatis singularibus prærogativis inter omnes excellit, art. 18. nu. 1.
- Virginis beatissimæ singularis honestas ad honestatem excitabat intuentes in eam, & à verbo iniquo mendaces etiam linguas cohibebat, ibid. nu. 2. & 3.
- Castra semper absque villo vnquam concupiscentiæ motu; & super omnem humanam creaturam castitatem dilexit, ibidem num. 4.
- Virgo semper, Virgo virginum, prima in orbe terrarum virgo ex voto facta, Deo, & aliæ virginitatis ejusdem prærogativæ, d. art. 18. à num. 5.

Virgines.

- Virginis in cælo portant laureolam, quæ alio nomine, aureola nuncupatur; & est corona splendoris ad accidentale præmium pertinet, art. 4. nu. 1.
- Virginibus illis laureola debetur, quæ propositum habuerunt virginitatem perpetuo servandi, sive voto sive absque illo, & tales sequuntur Agnum quocunque jert, ibid.
- Virginis testimonio magis creditur, quam testimonio viduæ, vel aliarum mulierum, ibid. num. 3.
- Virgines privilegio fori gaudent, quod viduis competit, dict. artic. 4. numer. 5. Et hoc si pupillarem jam excesserint ætatem, ibidem, numer. 8. versicul. Qua interpretatione.
- Virgines feminis alijs loco, & incessu præcedunt, d. art. 4. num. 13.
- Virgines humiles esse decet, art. 18. nu. 7.
- Virginitatis prærogativæ, & laudes, art. 4. nu. 1. & 2. & nu. 13.

Vxor.

- Vxor propter adulterium dotem amittit, & alia de vxore adultera vide in verb. *Adulterium*.

Vxor

R E R V M.

Vxor propter oscula, & impudicos alios tactus dotem non perdit, nec alimenta, art. 6. numer. 12.

Et an divortio locus sit illam ob causam, ibid. & nu. sequenti.

Vxor virum adulterum convenire civiliter potest ad tori separationem, lucrandaque donationem propter nuptias, ibid. nu. 14.

Vxor non potest maritum criminaliter accusare de adulterio, d. art. 6. n. 18.

Vxor maritum illam de adulterio criminaliter accusantem repellere potest opposita exceptione adulterij ab illo commissi, communi jure attento, ibid. nu. 19. & 20.

Et quid de jure Regio Lusitano, & Hispano, d. n. 19. ad fin. & n. 21.

Vxor rem à marito concubinæ illius donatam, vel in eam quoquo titulo translata in soli-

dum sibi repetere potest cum libera ejusdem rei administratione, & stare in judicio pro repetitione illius absque mariti licentia potest de jure Regio Lusitano, artic. 8. numer. 11.

Limitatur si agat post mariti mortem alij nupta ibid. nu. 12.

Nec pretium refundit quanvis à marito concubinæ venditam rem fuisse, dicatur; nec concubina admittitur ad probandum rem sibi venditam fuisse pretio dato, nisi per ipsius vxoris confessionem in judicio factam, ibid. num. 13. Et alia in propositum ad jus Regium vid. ibid. in numer. sequentib. usque ad 22.

Vxori relictum censetur ademptum contraria mariti voluntate, propter adulterium ab illa commissum, art. 10. nu. 10.

F I N I S.

Faint, illegible text in the upper left quadrant, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the upper right quadrant, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

ELINS

